

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי
Ezra Orion Collection
Public Art Archive

כותרת: פארק לפיסול מדברי מכתש רמון, סימפוזיון בינלאומי לפיסול מדברי, פסל ספלולים עם מיכה
אולמן
חוברת, התכתבויות

מיקום בארכיון

ארגז: 8

תיק: 3

תת תיק: 2

**Title: Ramon Crater Desert Sculpture Park, International Desert Sculpture
Symposium, Saflullilm sculpture with Micha Ulman
Booklet, correspondence**

Location in Archive

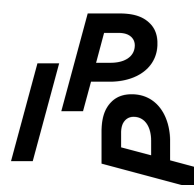
Box: 8

Folder: 3

Sub folder: 2

המכון לנוכחות ציבורית
המרכז הישראלי לאמנות דיגיטלית, חולון
לחומרי המקור צרו קשר דרך archive@digitalartlab.org.il

The Institute for Public Presence
The Israeli Center for Digital Art, Holon
For original materials please contact us at archive@digitalartlab.org.il

מכון לנוכחות ציבורית
INSTITUTE FOR PUBLIC PRESENCE
معهد للحضور الجماهيري

להתנחל חתום

7892-3970 NSSI

הירחון לאמנות בישראל

מס' 65 - אפריל '95 מחיר 12 ש"ח כולל מע"מ

דו-קיום 1995

מושבת האמנויות במצפה רמון

אוסף עזרא אוריון
אוסף יצירות עמיתות ציבוריות
מארכת את "מוזיאון האמנים"

במפגש אמנים בינלאומי

מצפה רמון [9-21 באפריל]

Ezra Oriyon Collection
Public Art Archive

בניה בתהליך

הקיום

גליון מיוחד

100 אמנים במדבר

ירשארד וושקו - (פולין) - יליד פולין, 1948 RYSZARD WASKO ■ אילן אורנברג - (ישראל) - יליד תל-אביב, ישראל,

1953 ILAN AVERBUCH ■ מרינה אברמוביץ - (ארה"ב) - ילידת בלגרד, יוגוסלביה, 1946 MARINA ABRAMOVIC ■ אלנה ברילוו - (איטליה) - ילידת סבונה, איטליה, 1959 ELENA BERRIOLO ■ תום בילס - (ארה"ב) - יליד דטרויט, ארה"ב, 1948 TOM BILLS ■ אמילי בוז'ינסקי - (ארה"ב) - ילידת 1932 EMILI BRZEZINSKY ■ מוניקה ברנדמאייר - (גרמניה) - ילידת גרמניה, 1959 MONIKA BRANDMEIER ■ ברברה בניש - (צ'כיה) - ילידת קליפורניה, ארה"ב, 1958 BARBARA BENISH ■ הרטמוט בוהם - (גרמניה) - יליד קאסל, גרמניה, 1938 HARTMUT BOHM ■ ברד בקלי - (אוסטרליה) - יליד סיני, אוסטרליה, 1952 BRAD BUCKLEY ■ יעקב חפץ - (ישראל) - יליד ישראל, 1946 YA'ACOV ■ מימו קסניה - (גרמניה) - יליד ויטוריה, איטליה, 1955 MIMMO CATANIA ■ אגנס דניס - (ארה"ב) - ילידת ארה"ב - מיכאל דיימל - (ארה"ב) - יליד

פראג, צ'כיה, 1949 MICHAEL DEIML ■ ג'ומאנה אל-חסייני - (הרשות הפלסטינית), ילידת מזרח ירושלים, JUMANA EL-HUSSEINI ■ אליסון מלס - (ארה"ב) - ילידת ניו-יורק, ארה"ב, 1933 ALISON KNOWLES ■ יהושע נושטיין - (ישראל) - יליד דנציג, פולין, 1940 JOSHUA NEUSTEIN ■ ג'סיקה היגנס - (ארה"ב) - ילידת 1964 JESSICA HIGGINS ■ אחמד כנען - (ישראל) - יליד כפר תמרה, ישראל, 1965 AHMAD KANA'AN ■ אריקה קנר - (ארה"ב) - ילידת פנסילבניה, ארה"ב, 1962 ERIKA KNERR ■ הנרי פיליפ ישראלי - (קנדה) - יליד ישראל HENRY PHILIP ISRAELI ■ רולה חלוואני - (הרשות הפלסטינית) - ילידת מזרח ירושלים, 1983 RULA HALAWANI ■ אוליבר הרינג - (ארה"ב) - מרטינה חפץ - (ארה"ב) - ילידת ארה"ב, 1929 MARCIA HAFIF ■ יצחק גולומבק - (ישראל) - יליד פולין, 1956 YZHAK GOLOMBECK ■ דוד גינתון - (ישראל) - יליד תל-אביב, ישראל, 1947 DAVID GINTON ■ וונדה גו - (ארה"ב) - יליד שנחאי, סין, 1955 WENDA GU ■ צ'בי גע - (ישראל) - יליד קיבוץ עין-שמו, ישראל, 1951 TSIBI GEVA ■ מרטינה גלוין - (אירלנד) - (גרמניה) - רגינה פרנק - (גרמניה) - REGINA FRANK ■ קריגי פישר - (ארה"ב) - יליד סינסינטי, ארה"ב, 1951 CRAIG FISHER ■ דויד פסולדט - (ארה"ב) - יליד 1967 DAVID FASOLDT ■ בלו סימיון פינר - (ישראל) - יליד רומניה, 1959 BELU SIMION FAINARU ■ ירג גיימר - (גרמניה) - יליד יליד שבדיה, 1958 JARG GEISMAR ■ פיוטר קורקה - (פולין) - יליד פוזנן, פולין, 1958 PIOTR ■ סול לווט - (ארה"ב) - יליד ארה"ב, SOL KURKA ■ סולפריד מורטנסן - (נורבגיה) - יליד נורבגיה, 1952 SOLFRID MORTENSEN ■ מרגלית מנר - (ישראל) - ילידת ישראל, 1940 MARGALIT MANNOR ■ מיכל רובנר - (ישראל) - ילידת תל-אביב, ישראל, 1957 MICHAL ROVNER ■ קרטיס מיטציל - (ארה"ב) - אגטה מיכנסקה - (פולין) - ילידת פולין, 1964 AGATA

רגינה פרנק. במצפה רמון תערוך האמנית מיצג בחנות הצעצועים המקומית.

"מוזיאון האמנים", שלא גג לו, לא קיר, רצפה או שלד, שהוא "רעיון"

בלבד, אידיאה – קורם גידים ועור, בארצו ובהתארחו – הפעם, במצפה רמון, בישראל. כ-100 אמנים מרחבי העולם, שגרעין מתוכם נפגש לראשונה בלודג', יצגו הפעם במרחבי המדבר – בהחלט אנטי-תיזה למיקומו של המפגש הראשון, שם נולד הרעיון. המפגש הראשון התרחש בעת תסיסה, כש"סולידריות" היתה באויר ובמיתרסים, והזמן היה "נכון".

הבחירה בישראל למפגש הבינלאומי הנוכחי, טעונה אף היא "מומנטום" משלה, זאת, בשל העיתוי שנוצר עקב תהליך השלום, שגם טבע את כותרת האירוע – "דו-קיום". היו מבין הגרעין המוצק של מקימי "מוזיאון האמנים" כאלה, שהתנגדו להגלית האירוע מהעיר לודג' (אם כי מאז נערכו כבר שני מפגשים – האחד בגרמניה והשני, מצומצם יותר, בקארדיף שבוולש), אך נראה שעניין תהליך השלום, הכריע, והאמנים יגיעו למדבר.

למדבר, פרובלמטיקה משלו. בפרט כשמדובר בהצבת יצירות אמנות, המתוכננות להישאר במקום (ובחלקן מדובר בהצבות ענק) לאחר תום המפגש. על אף ה"רוח" האמנותית הגדולה המנשבת, ומאמצי העל שנעשים בשטח, ועל אף ההשקעה הגדולה שהוא מעניק, יש לו, למדבר, את חוקיו האובייקטיביים, והוא יהיה זה שיכריע בסופו של דבר מה ישרוד בשטח ומה ייכחד.

מושבת האמנותיות במצפה רמון משמשת אכסניה מרכזית לאירוע. האמנים עצמם יתארחו בדירות המושבה, יאכלו בחדר האוכל המרווח, ייצרו בכל סדנאות המושבה וייתכנסו לאירועים והרצאות בגלריה. תלמידי הפנימיה ישמשו כאסיסטנטים לאמנים, ויהנו מעבודה במחיצת יוצרים בעלי שם עולמי. מושבת האמנותיות הוקמה בשנת 1987 בהחלטת ממשלה, על מנת לתגבר את מערכת החינוך התיכוני במצפה רמון, כאשר הדגש מושם על לימודי האמנות. שיעורי האמנות מתקיימים בסדנאות מרווחות המצוידות ומותאמות לכל מגמה: אמנות פלסטית (ציור, פיסול, רישום), תיאטרון, מחול, קולנוע ווידאו. הסדנאות ממוקמות במבנים ששימשו לתעשייה בעבר. שטחן הכולל הוא כ-2,000 מ"ר. כל התשתית הזאת עומדת לרשות האמנים האורחים בפרויקט "בניה בתהליך – דו-קיום". הלוגיסטיקה של הפקת האירוע תיעשה במשרדים שיועמדו לרשות המפקחים במושבת האמנותיות. כמו כן תעמדי המושבה לרשות האמנים קוטג', שיהפוך למועדון בתקופת האירוע, ויש לקוות שתירקם שם מערכת יחסים הדוקה בין האמנים לבין עזמם, וביניהם לבין אנשי הישוב ותלמידי המושבה.

מוכ"ל מושבת האמנותיות, דר' יעל אמזלג, בשיתוף עם המשרד לתרבות ואמנות, יארגנו ערים קריאת שירה בשפות: עברית, ערבית ואנגלית, בהשתתפות המשוררים: רוני סומך, סמיה אל קאסם, מיה חיר, ואחרים. בסמלן דו-קיום.

גיליון זה המוקדש ברובו למפגש האמנים הבינלאומי במצפה רמון, צר מלהכיל פירוט מורחב ומדוקדק על כל אמן ואמן מבין המשתתפים, מה גם שעבודותיהם תתבצענה ברובן, בפועל, סמוך למועד האירוע או במהלכו. גיליון זה אף צר מלהכיל את כל קורות ההפקה והפרוצדורה שנפלו בחלקם של צוות המארגנים, בשל אופיו הפתוח (תרתי משמע) של האירוע.

התמקדנו במקבץ קטן של אמנים, חלקם אמריקאים, חלקם אמנים עכשוויים מהחצי העולם שבחרו לפעול בשנים האחרונות בארצות הברית, והם בולטים היום בסצנה האמנותית הניו-יורקית. גם כאן לא היה באפשרותנו להתייחס אל כולם בהרחבה, בשל קוצר היריעה, ואין ההתמקדות על אמן זה או אחר מעידה על היררכיה שנוסחה מראש. פרט לאמריקאים, ניתן להבחין ברשימות האמנים במגוון רחב של ארצות מוצאם. רבים יגיעו מפולין ומכל חלקי אירופה, בין המשתתפים אף אמנים מאוסטרליה הרחוקה וגם מספר אמנים מהרשות הפלסטינית. כל אחד ואחד מהם יעסוק בנושא "דו-קיום" על פי השגותיו ופרשנותיו.

דו-קיום לכשעצמו, היה בכל הזמנים משימה אנושית עילאית, שקיומו תלו באינספור מטלות ועשיות. הפעם ניתן מנדט לאמנות. ■

חנה קופלר

בוקי שורץ – הצעת הצבה במצפה רמון, 1995.

בוקי שורקי, לודז', פולין, 1993

פליס רנצר, לודז', פולין, 1993

- SNEE סווי סורק - (ארה"ב) ■ SUZY SURECK חיים סטיינברג - (ארה"ב) ■ YILID לודז', פולין, 1956
 ■ TOUMI מאציק טופורוביץ' - (ארה"ב) ■ MACIEJ TOPOROWICZ ריצ'רד תומס - (ארה"ב) ■ RICHARD THUMAS מייכא אולמן - (ישראל) ■ EZRA ORION מירל לדרמן יוקליס - (ארה"ב) ■ ULLMAN עזרא אוריון - (ישראל) ■ KEN UNSWORTH וולט - (ארה"ב) ■ MIERLE LEDERMAN דוד וקשטיין - (ישראל) ■ VULTO וילד הולנד - (ארה"ב) ■ EMETT WILLIAMS אמט וויליאמס - (ארה"ב) ■ JUDY WATSON יולידת אוסטריה, 1959 ■ DAVID WAKSTEIN ג'ודי ווסטון - (אוסטריה) ■ ANN NOEL WILLIAMS ריצ'רד ווילסון - (בריטניה) ■ RICHARD WILSON אן נואל ויליאמס - (ארה"ב) ■ ADAM YILMAZ יולידת טורקיה, 1955 ■ ALLAN WEXLER אדם ויילמאך - (טורקיה) ■ SOFIA ZEEMER מריה וושקו - (פולין) ■ MARIA WASKO יולדת פולין, 1959 ■ DAUD HAYEK יולדת לודז', פולין, 1956 ■ SAMUEL EL-KASEM יגאל עזרי - (ישראל) ■ GIDON GECHTMAN יולדת נצרת, ישראל, 1948 ■ CHARLES CITRON סמיואל-קאסם - (ישראל) ■ TOMASZ MATUSZAK יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ ZIGI BEN-HAIM יולדת נצרת, ישראל, 1945 ■ EVE ANDRE LARAMEE יולדת נצרת, ישראל, 1948 ■ ADAM KLIMCZAK יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ WLADEK KSIAZEK יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ SHIMODA יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ PACO SIMON יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ JOHN O'MARA יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ DANNY TISDALE יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ ELI RAN יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ ORNA ELSTEIN יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ EMMA JULIET LAWTON יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ DAGMAR UHDE יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ RANA BISHARA יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ FREDRIKA HELT יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ AYALA ROM יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ TAMAR SHARON יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ SHARIF WAKED יולדת נצרת, ישראל, 1958 ■ SILBERSCHATZ יולדת נצרת, ישראל, 1958

אוריון

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

האוסטרליה

5 אירועי אמנות מדברית

5 DESERT ART HAPPENINGS

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

"משא מדבר ים כסופות בנגב לחלוף" (ישעיהו, סג, 1)

"מפרש בודד מלבין באופק" (לרמונטוב)

למרות שהביטוי "הגמל כספינת מדבר" הוא דימוי שגור. השילוב של דיונות חול צחיחות עם מפרשים המעוררים אסוציאציה של גלי ים, הוא בלתי שגרתי לחלוטין.

מה הניע עשרות תלמידי אמנות, מרצים, מורים, אמנים וצלמים, במרץ 1982, לבלות כמה עשרות שעות בלב חולות סיני, הרחק מן הצביליזציה המערבית, בתקופה של גרישות פוליטית, וליצור ביחד יצירה אמנותית? כיצד יש לסווג את האירוע: הפנינג? עבודת אדמה? פיסול סביבתי? יצירה סוראליסטית? אקט פוליטי? אירוע חינוכי פדגוגי? מה היתה המשמעות של מפגש זה עם מרחב

הדיונות בצפון- סיני?

ניסיון להכיר את התכונות הגאוגרפיות, האקולוגיות, המיוחדות של הדיונות? פגישה קצרה עם אורח החיים של הבדואים תושבי האזור? התרחקות מהעיר והטכנולוגיה? ניסיון לזכות מחדש בפרספקטיבה רוחנית בטבע בתולי? דיאלוג רומנטי עם הטבע?

המיקום הספיציפי אותר בחולות צפון-סיני כ-15 ק"מ מערבית לניצנה. באתר זה היה שטח נפרד שיועד ללינה בסמוך למקום שיועד לאירוע. בשטח היו שרשרת רכסי דיונות ברצועות מקבילות.

הדיונות נראות כאזור בראשית מתמיד. בגלל היות החולות דינמיים נמחקים עקבות האדם והחוויה של המבקר היא של נוף ראשוני בתולי שכף רגל אדם כאילו לא דרכה בו. זו תכונה של דיונות חול בכל מקום ולא דווקא בסיני, אם כי בכל מקום יש לנוף הדיונות תכונות מיוחדות לו. צילומיו של אדוארד ווסטון משנות השלושים וצילומיו של אנסל אדמס הצליחו להעביר את תחושת הראשוניות של מדבריות הדיונות בארצות-הברית. מפענוח של צלומי לוויין של הכוכב מאדים ב-1976 מסתבר שגם שם מבחינים בתופעת דיונות דומה.

דיונות החול מקשרות את ההפנינג עם עבודות אדמה שעשו מיכאל הייזר, ריצ'רד לונג, רוברט סמיתסון ואחרים. השימוש בדד מתקשר עם אירועים רבים בנוף של קריסטו, (הגדר הרצה, הוילון בוואדי, החוף העטוף). בניגוד לאופי האינטלקטואלי של מרבית עבודות האדמה, היה אירוע זה אסתטי ביותר, כפי שניתן לראות גם מן הצילומים. בחלק מעבודות האדמה הפך השיקול האסתטי משני או שולי.

ההפנינג לא הסתיים בהקמת המפרשים בדיונות החול דמויות הגלים אלא בשהיה במדבר במשך יותר מיממה, הרחק מהעיר הגדולה והטכנולוגיה המודרנית. החיים בתנאי מדבר, בדומה לבדואים,

ולא ע"י תנועת הקהל בתוך היצירה. האיכות המיוחדת של האור בעת דמדומים היתה חויה מיוחדת במינה. מבחינה קומפוזיציונית ניתן היה להבחין בדחיסות מפרשים רבה יותר במרכז ודלילות בקצוות.

למחרת, לפני פירוק המפרשיות, התיחסו תלמידי תיכון מקיף ו' בבאר שבע למפרשיות שבדיונות כאל תפאורה אשר לה הוסיפו יריעת פלסטיק ענקית שחורה, (כצבע אוהל החורף הבדואי העשוי מצמר עזים שחורות), ובעזרתה הם החליקו במורדות הדיונות בין המפרשים ואותה טלטלו כנחש אין סופי.

ד"ר מיכה לוי

מכון לזיכרון ציבורי
INSTITUTE FOR PUBLIC PRESENCE
מכון לזיכרון הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

מבטאים במידת מה אי-שביעות רצון מהתרבות העירונית - תעשייתית ועניין מחודש במצב ראשוני של הנוף והטבע מחד ובאנשים המצליחים לחיות חיים מלאים בתנאים שמכתיב הטבע. השיחות שהתקיימו בשטח, בערב סביב המדורה על הדינמיקה של החולות, המטאורולוגיה של החולות, החי כמדבר, סיפורי הבדואים, אורח חייהם ושיחה על איסול סביבתי: ד"ר חיים צוער, ששון בר-צבי, לוי הב, אליהו נאוי, ד"ר מיכה לוי, השלימו והעמיקו את התמונה.

קיים כמובן גם אספקט סוראליסטי במפרשים המתנופפים בין גלי החול. שילוב של שני נופים מוגזמים, נוף חולות מדבר עם נוף מפרשיות, גורם לגירוי הדימיון המקביל להחלפת ראש אדם בתפוח בתמונה של רנה מאגריט. לאחר ההפתעה הראשונה מתחיל המתבונן במפרשיות לחוות את הדיונות ימים. במקרה זה המכנה המשותף בין הנוף החולי המפרשים הוא הרוח...

חוליות מקימי המפרשים נעו לנקודות המיועדות לרכסי הדיונות מאחור כדי שעקבותיהם לא יראו במקום התצפית ממול. העבודה היתה מיועדת להראות מרכז מקביל לרכסי הדיונות בהן הוצבו המפרשים והשינוי היחיד שנוצר במשך היום נגרם ע"י הרוח וע"י שינוי כיוון השמש, בוהק ורכות האור

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מכון לטקסיות ציבוריות
INSTITUTE FOR PUBLIC PRESENCE
מרכז למחקר ופיתוח

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

חולות ניצנה 83

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מכון תרבות עירוני
אמנות ותרבות
מחלקת תרבות

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

NITZANA SANDS 83

חולות ניצנה 83

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP
מכון למחקר ופיתוח
אמנות וספרות
תל אביב-יפו

THE ISRAELI CENTER
ARTLAB
IN HOLON

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

איתור והנחייה: עזרא אוריון
השתתפו האמנים: דורון גזית, דב הלר, חיים וייס,
יחזקאל ירדני, רות כהן, אסתי רוניק, עזרא אוריון,
איצור רימר,
וכן כ-300 סטודנטים ותלמידים.
ביצוע: 30/5/1983

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP
מ.י.

ARTLAB

Extra Orion Collection
Public Art Archive

הר סדום 84

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

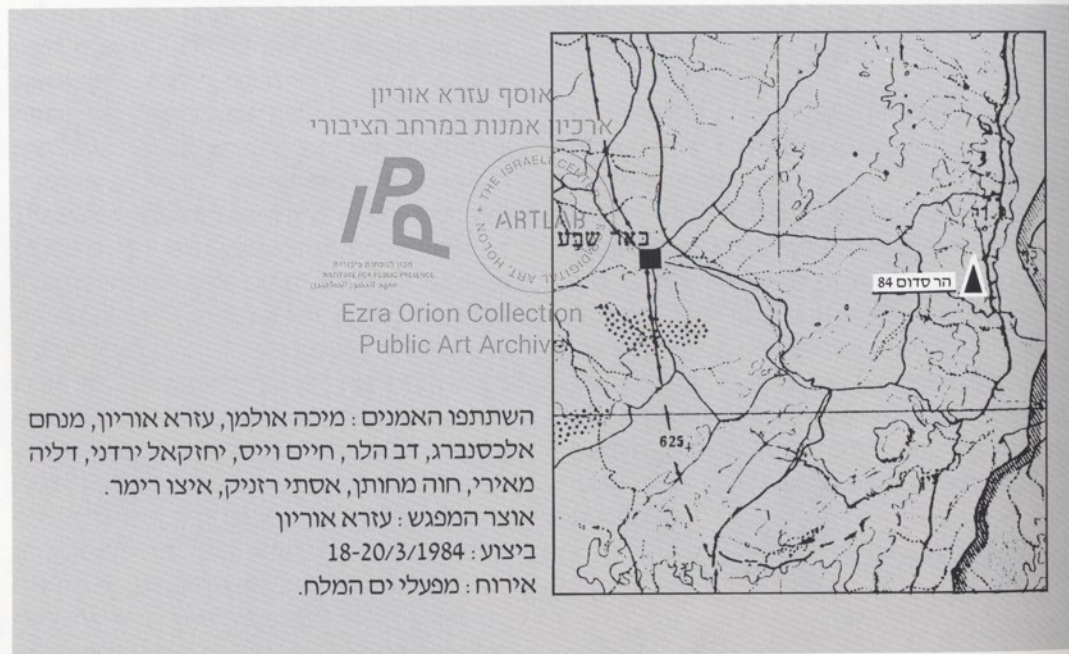
פרויקט ארכיון
אמנות במרחב הציבורי
המכון למוזיקה ולמחשבה

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

MOUNT SODOM 84

הר סדום 84

תיעודן של עבודות פיסול סביבתי-מדברי הוא במקרים רבים מחוייב המציאות. עצם מיקומן של עבודות מעין אלה הרחק ממרכזי ישוב מאפשר את חוייתן באופן בלתי אמצעי ליחידי סגולה בלבד. התיעוד בא להשלים את החסר ולהכניס את הצופה אל תוך מסגרת החוויה המרוחקת. החל מאמצע שנות הששים - בד בבד עם עלייתה של האמנות המושגית - העידו התפתחויות שונות באמנות הסביבתית, בעיקר בארה"ב, על מגמה גוברת והולכת לראות בתיעוד ערך שאין שווה לו בתהליך העברתה של היצירה אל הצופה. לעתים נדמה היה כי במערכת המורכבת מצילומים, הקלטות, סרטים, טקסטים וכו', עשוי עצם קיומה החומרי-פיזי של העבודה להתפס כגורם מיותר. זאת ודאי לא היתה מגמתנו במפגש "הר סדום 84", אף אם הסתכלות שטחית עלולה ליצור רושם מעין זה, רושם זה נובע בראש ובראשונה מעובדת פירוקן של העבודות עם תום האירוע. יחד עם זה יש להדגיש כי היו בו במפגש נדבכי חוויה נוספים - מעבר לחווית קיומן החומרי של העבודות - אשר עתה יכולים במידת מה לבוא לידי ביטוי רק באמצעים תיעודיים. בין אלה ניתן למנות את עצם חווית המפגש של אמנים וסטודנטים לאמנות ופעילותם היוצרת איש לצד רעהו. היתה זו חווית השתנות והתפתחות מתמדת, אשר תחילתה בנוף ראשוני נטול עקבות אדם וסופה

בעבודה המוגמרת. היתה זו גם חווית תהליך של חיפושים והתלבטויות, בירור רעיונות והנסייון להביעם במסגרת של שיחות ודיונים. משולבים בכל אלה היו גם אלמנטים של מיצג, הן במפורש כחלק מקיומה של העבודה, והן במרומז בפועל יוצא של מודעות האמן ועוזריו לכך שיש הצופים בהם בעבודתם.

הר סדום הינו גוש מלח המתרומם בעבר הגיאולוגי הקרוב ובהווה בשולי בקעים המלח, במדבר יהודה הדרומי. כוונתנו היתה להפגיש אמנים העוסקים בפיסול סביבתי-מדברי לביצוע עבודות פיסול זמניות בשיתוף עם קבוצות סטודנטים לאמנות, ולקיים בו-זמנית סדרת שיחות על היבטים שונים של פיסול בנוף מדברי בכלל וברכס מבוותר זה בפרט. השתתפו בו 10 אמנים ו-60 סטודנטים לאמנות. מספר חדשים לפני המפגש בוצע סיור של האמנים באתר וכל אחד בחר בו את מקום עבודתו. עם תום האירוע פורקו העבודות, כחלק מתפיסת האירוע כזמני וחולף בנוף, אשר תואם עם רשות שמורות הטבע.

ד"ר חיים פינקלשטיין

מרכז
למחקר
חזותי

באר-שבע, רח' שמחה אסף 2, טל. 057-491960
סדנת נייר, גלריה: שד' טוביהו, תחנת רכבת טורקית,
טל. 057-38142

Visual
art
centre

Beer-Sheva, 2 Simha Asaf Rd. Tel. 057-491960
Paper Mill, Gallery: Tuviyahu Bld. Tel. 057-38142

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מייכה גראפית: רוני רכב, רוני חנני

ציורים

אברהם חי - עמי 8, 9, 12, 13, 14, 21, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 33, 35, 36, 37, 39, 42, 43, 44, 45, 46, 59, 60, 61, 62, 63,

72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

גאל דורני - עמי 16, 17, 18, 22, 23, 28, 30, 32, 34, 38, 40, 41

מייכה ברנע - עמי 44, 45, 46, 47, 49, 56

©

כל הזכויות שמורות למרכז לאמנות חזותית

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות המרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

מיכה אולמן - "אשת לוט"

מתוך הצהרת האמן

דבר שני הוא הסיפורים שיש, נאמר, עשרים פסוקים לפני ועשרים אחרי. ואלה משגעים אותי במובן של השגעון שאנחנו חיים בו בזמן הזה. אני מחפש את הדרכים ולהתקשר ולקשור, ובמובן זה המבנה הזה הוא לגמרי לא תמים.

תאור העבודה

קוטר: 3 מ'

עומק: 2 מ'

קוטר העמוד האמצעי: 80 ס"מ.

על ראש העמוד נשתמרה שכבת החצץ המקורית.

לשאלת הפיסול המדברי ופיסול בנוף בכלל. אין ספק שיש מקומות שהשתיקה יפה להם אבל לפעמים אנחנו מוצאים את עצמנו מדברים. לכן השאלה היא: מתי ואיפוא ובעיקר איך? ואם מדברים, כמה מקשיבים. ונגיף שהצלחנו לתת משהו למקום, האם המקום קיבל אותנו? ב"אשת לוט" ניסיתי לדבר אבל "לא צא קול", ממרחק כמה מטרים אם מסתכלים אחורה גם לא רואים דבר.

מדברי האמן בעת הסיור בין העבודות (בתשובה לטענה שנושא "אשת לוט" הוא תוכן חיצוני למהות העבודה בתור פסל) אני מודע לדברים הספרותיים, לבעיות. אני יכול להגיד בהתנצלות - שאנו מכירים הרבה יצירות, מוסיקליות ואחרות, בהן התוכן או השם היה מעין מחולל, מין אינספירציה. ממנו הן התחילו. בתור מחולל הכל לגיטימי. אך אני לא מסתפק בזה. מעבר לכל זה אני הולך אחרי מה שאני לא מבין. ואני לא מבין את ההסתכלות אחורה של אשת לוט. זה משגע אותי, זהו מיתוס מטורף ולגמרי לא ברור.

עזרא אוריון - "מול השבר מס' 2"

מתוך הצהרת האמן

גישתי לפיסול סביבתי-מידברי אינה גישה מונומנטלית השואפת לחלוש על הנוף ואף לא גישת היטמעות המבקשת להתמזג עמו, אלא גישת דיאלוג המחפשת סינזזה בין השתיים. גישה זו דורשת התודעות ממושכת, מעמיקה-עם המרחב המדברי. אופי הצורות והחומרים נבחרים "במשותף" עם הסובב. זהו דיאלוג של ספיגה יוצרת, איטית, סקרנית, חודרת, אל אישיותו של הסובב המדברי; ביטוי לנוכחות משתלבת, קשובה, מתפתחת לאיטה, שילוב של האנושי בסובב המדברי. עבודה זו מהווה הצטרפות גאומטרית, חולפת, אל מתווה מערכת ניקוז הפורצת חומות סלע בדרכה אל בסיס הסחיפה של ים המלח. היא שייכת לסדרת עבודותי המתייחסות אל השבר הסורי-אפריקאי, ("תל-חי 80-83", מצוקי דרגות 84") ואל עבודותי בנגב, בסיני ובהימלייה שאני כולל במושג "פיסול טקטוני".

מדברי האמן בעת הסיור בין העבודות, בעבודה זו מצטרפת הגיאומטריה לעיצוב הארוזיבי, הגיאומורפולוגי, של הזרימות היורדות אל בסיס

הסחיפה של ים המלח. זאת היא הצטרפות לשבר הסורי-אפריקאי במושגים של תרבות. קו נועד לתת הדגש גיאומטרי לערוץ שקיים כבר. מתחילה היה ברור לי שפני השטח רגישים מאוד. "העור" של השטח, קרום השטח החוארי-גיבסי, כל נגיע בו משנה אותו זמנית באורח די חריף. לכן מן ההתחלה ניסיתי להתייחס לעקבות ההולכים ונוצרים כאן במסגרת העבודה. זרמי העקבות שאנו רואים כאן אמורים להיות חלק מן העבודה עצמה.

תאור העבודה

מערכת תעלות צרות (עומק: כ-15 ס"מ) החפורות בקיום "שבורים" על פני מישור שטוח. התעלות מתמקדות לעבר נקיק היורד אל ים המלח. (מידות כ-60x80 מ').

מנחם אלכסנברג - "יצירת פורים - סדום"

מתוך הצהרת האמן

ובאמירת ברכה המקשרת את המצווה לבריאת העולם.

האתר שנבחר ליצירה זו הוא ברכס הר סדום. מולו נמצאים הרי מואב מצפון והרי אדום מדרום. רות באה ממואב, דוד המלך ושלמה המלך הם מצאצאיה. זו המשפחה אשר לפי המסורת היהודית ממנה עתיד לצאת המשיח. אדום הוא אבי עמלק, האויב הנצחי של עם ישראל. הוא מסמל את כח הרע בעולם. כל אדם יושב בין אדום ומואב, ובוחר בין טוב ורע. בין אחרות האדם לבין חוסר סובלנות וביורוקרטיה עיוורת.

תאור העבודה

17 עמודי עץ (גובה בין 180 ס"מ ל-300 ס"מ; קוטר: 25 ס"מ). חבל (100 מ'). 10 צלוחיות קרמיקה שטח: 30x50 מ'.

מרחב וזמן נפגשים בהר סדום ובפורים: אנו לומדים אודות שתי סכנות המאיימות לערער את החברה הישראלית כיום: חוסר סובלנות כלפי האדם החרוץ והחשיבה הביורוקרטית - שני חטאים שנבעו הן מסדום והן משושן. היצירה מאחדת שני מרכיבים המבוססים על תחום הערוב ומצוות נטילת ידים. הערוב נוצר על ידי שבעה עמודים וחבל המתוח ביניהם המקיפים גבעה. הערוב הוא הצהרה חברתית, גבול המאחד בתוכו שטח פרטי וציבורי. הערוב קובע את התחום בו רשאי היחיד להתנהג. כבתוך ביתו בשבת, על ידי הגדרת תחום החברה והפרדתו מן המדבר השומם.

בתוך הערוב נטועים עשרה עמודים לכלים ולנטילת ידים. כל כלי נוצר מחומר נגבי ע"י סטודנט במכללת רמת הנגב שבירוחם. הכלים מלאים מים וניתן להשתמש בהם. עשרה הם מנין, המספר המיינמאלי המהווה חברה יהודית. מצוות נטילת ידים היא המצווה האישית ביותר. יחודו של כל אדם מתבטא בטביעת אצבעותיו. תכונותיו המיוחדות של כל יחיד באות לידי הכרה וקדושה ביציקת מים על ידיו

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra-Orion Collection
Public Art Archive

יחזקאל ירדני - "ללא שם"

מתוך הצהרת האמן

תאור העבודה

קרטונים צבועים מחוברים יחד למתווה המוצב על פני מדרונותיה של שלוחה.
אורך: 15 מ', גובה: 5 מ'.

כיום אין בכוונתי להציב פסלים בנוף שיהוו נוכחות פיסולית בפני עצמה, בין אם בקשר עם הנוף ובין אם בעימות עימו, לפי תפיסת הפיסול הסביבתי המסורתי. הפעם יש ברצוני להתמזג עם הקיים ולהדגיש את המציאות ואופיו של המקום. ברצוני לעורר ולהדגיש ערכים ואלמנטים מפגשים שבין קיפולי קרקע, מתחים והתמזגויות נבון הקיימים או המתפתחים בנוף הזה.

מדברי האמן בעת הסיור בין העבודות לא רציתי לשנות שום דבר אלא להסב תשומת לב למשהו קיים. התנגדתי לעבוד פה באופן פזיז, חומרי, תוך שימוש בטכניקה. אלה הם חומרים חולפים, קרטונים שצבענו אותם כאן במקום. לא הלכתי על עבודה טובה, הלכתי על הרעיון שעומד מאחריה. זהו הרכב שלם של תגובות, המלמד איך להסתכל בנוף ואין זה חשוב איפה. ההרגשה שלי היא שהעבודה תתקיים באותה עוצמה בכל מקום בו אשים אותה.

דב הלר - "חזרה ל: 108 - בניה טרומית"

מתוך הצהרת האמן

מטר מעל פני הים. מקום מפגש של הבית שלי, נקודת ציון במפה על גבול אדמות נירים וחאן יונס (ואדי סאלקה), ושטח שבו נקדחה באר-מים. זהו קו דמיוני שהולך מכאן לשם. הבאתי גם דברים פרטיים שלי שניסיתי להכניסם אל תוך הנוף הזה, דברים כמעט זרים. בשבילי זו מעין מעבדה בה אני מנסה לראות כיצד דברים אלה יכולים להתקיים כאן. נתתי לעובדים איתי חופש פעולה גדול בדברים אשר היום אני חייב לעמוד מאחריהם, גם אם הם נראים קישוטיים מעט. צברתי כאן רעיונות שעשויים אולי לפרוץ מאוחר יותר.

תאור העבודה

6 אלמנטים עשויים בבניה טרומית מאדמה כבושה (בסיס: 80×80 ס"מ, גובה: 90 ס"מ) אלמנט נוסף עשוי ממוטות עץ ובד כחול. האלמנטים משתרעים על רכס גבעות בקו ישר שאורכו כ-150 מ'.

מנסיוני, כל פעם מחדש עומד אני מאוכזב לאחר העמדתה של העבודה בחוץ. בניתי עבודה בגובה כשישה מטר בתוך חלל הסדנא. הדבר היה כמעט אדיר. מול מצוקי נחל בצת בצפון קיבלה העבודה את המימד הנכון, משהו כמו גובה עץ ממוצע. האם חשבת פעם שעצים מבוגרים מגיעים לגובה של 20 מטר ויותר והם בהחלט לא הופכים לדבר גדול בתפיסה החזותית שלך. אבל עשיית פסל בגובה 20 מטר הוא דבר המצריך הרבה חשיבה. יכול אתה להפתיע את הטבע ואת הצופה רק לאחר שאתה לומד את הסביבה, חי בה תקופה מסוימת, לומד להבין את החומר, השטח, אור, חום, הווי, אדם, תרבות ואופי הסביבה. רק אז תגיע לעשייה ולהנאה אמיתית.

מדברי האמן בעת הסיור בין העבודות

זאת בשבילי עבודה של הכרות. ביקרתי כאן, נפגשתי עם המקום, וגיליתי צד טכני אחד. מצאתי כאן סוג אדמה סופג לחות, ולכן אפשר לצקת ממנו אל תוך תבנית טרומית זו ללא כל עזרה מחומר אחר. אלה הן נקודות הציון של "חזרה ל-108". הכוונה ל-108

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

ARTLAB

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

יחזקאל ירדני - "ללא שם"

מתוך הצהרת האמון

תאור העבודה

קרטונים צבועים המחוברים יחד למתווה המוצב על פני מדרונותיה של שלוחה.
אורך: 15 מ', גובה: 5 מ'.

כיום אין בכוונתי להציב פסלים בנוף שיהיו נוכחות פיסולית בפני עצמה, בין אם בקשר עם הנוף ובין אם בעימות עימו, לפי תפיסת הפיסול הסביבתי המסורתי. הפעם יש ברצוני להתמסר עם הקיים ולהדגיש את המציאות ואופיו של המקום. ברצוני לעורר ולהדגיש ערכים ואלמנטים - מפגשים שבין קיפולי קרקע, מתחים והתמזגויות וכו' - הקיימים או המתפתחים בנוף הזה.

מדברי האמון בעת הסיור בין העבודות לא רציתי לשנות שום דבר אלא לחשב תשומת לב למשהו קיים. התנגדתי לעבוד מה באופן פזי, חומרי, תוך שימוש בטכניקה. אלה הם חומרים חולפים, קרטונים שצבעו אותם כאן במקום. לא הלכתי על עבודה טובה, הלכתי על הרעיון שעומד מאחריה. זהו הרכב שלם של תגובות, המלמד איך להסתכל בנוף ואין זה חשוב איפה. ההרגשה שלי היא שהעבודה תתקיים באותה עוצמה בכל מקום בו אשים אותה.

הכינוי לטיוטת פרט
Ezra Collection
Public Art Archive

מוזיאון תל אביב
אגף אומנות במרחב הציבורי

IP
ד

ARTLAB

Ezra Orjon Collection
Public Art Archive

חוברת זו מתעדת ומסכמת חמישה אירועים של אמנות סביבתית-מדברית שאורגנו והתקיימו ע"י המרכז לאמנות חזותית ובסיועו הפעיל.

המרכז לאמנות חזותית בבאר-שבע, נוסד בשנת 1975, הינו מוסד עירוני הנתמך על-ידי האגף לתרבות ואמנות של משרד החינוך וקרן תרבות אמריקה-ישראל, במטרה לענות על צרכי הציבור בשטח האמנות החזותית בבאר-שבע, איזור הדרום והנגב.

פעולות המרכז כוללות בית-ספר לאמנות, מכון להכשרת מדריכים, חוגים, סדנאות לאמנים, ופעולות כלליות לציבור שוחרי האמנות. פעולות מגוונות אלה מאפשרות לכל אחד, בהתאם לזמן העומד לרשותו, להשתלם בתחומים השונים של לימוד האמנויות הפלסטיות. הציבור הרחב ימצא במרכז פעולות שונות כגון הרצאות, ימי עיון, סרטים ותערוכות.

כוונתנו היא שפעילויות אלו לא רק תספקנה את צרכיו של ציבור שוחרי האמנויות באזור, אלא גם ירחיבו ויקרבו מעגלים נוספים של הציבור לאמנויות הפלאסטיות.

את חמשת האירועים המתועדים בחוברת זו, הנחו במקביל מספר מגמות: מימוש משאב הנוף המדברי שבו פועל המרכז; קירוב ושיתוף אמנים וגופים אמנותיים מהנגב ומחוצה לו לפעולות המרכז; מתן הזדמנות לסטודנטים מהמרכז ומבתי הספר לאמנות לעבוד במחיצת אמנים ידועים; והעלאת הנגב על מפת האמנות בארץ.

אם "חולות סיני - 82" היה מונוליטי באופיו, היה "חולות ניצנה 83" הטרוגני ורב משתתפים, כאשר שניהם התרחשו במרחבי דיונות. "הר-סדום 84" היה

דליה מאירי - "ללא שם"

מתוך הצהרת האמנית

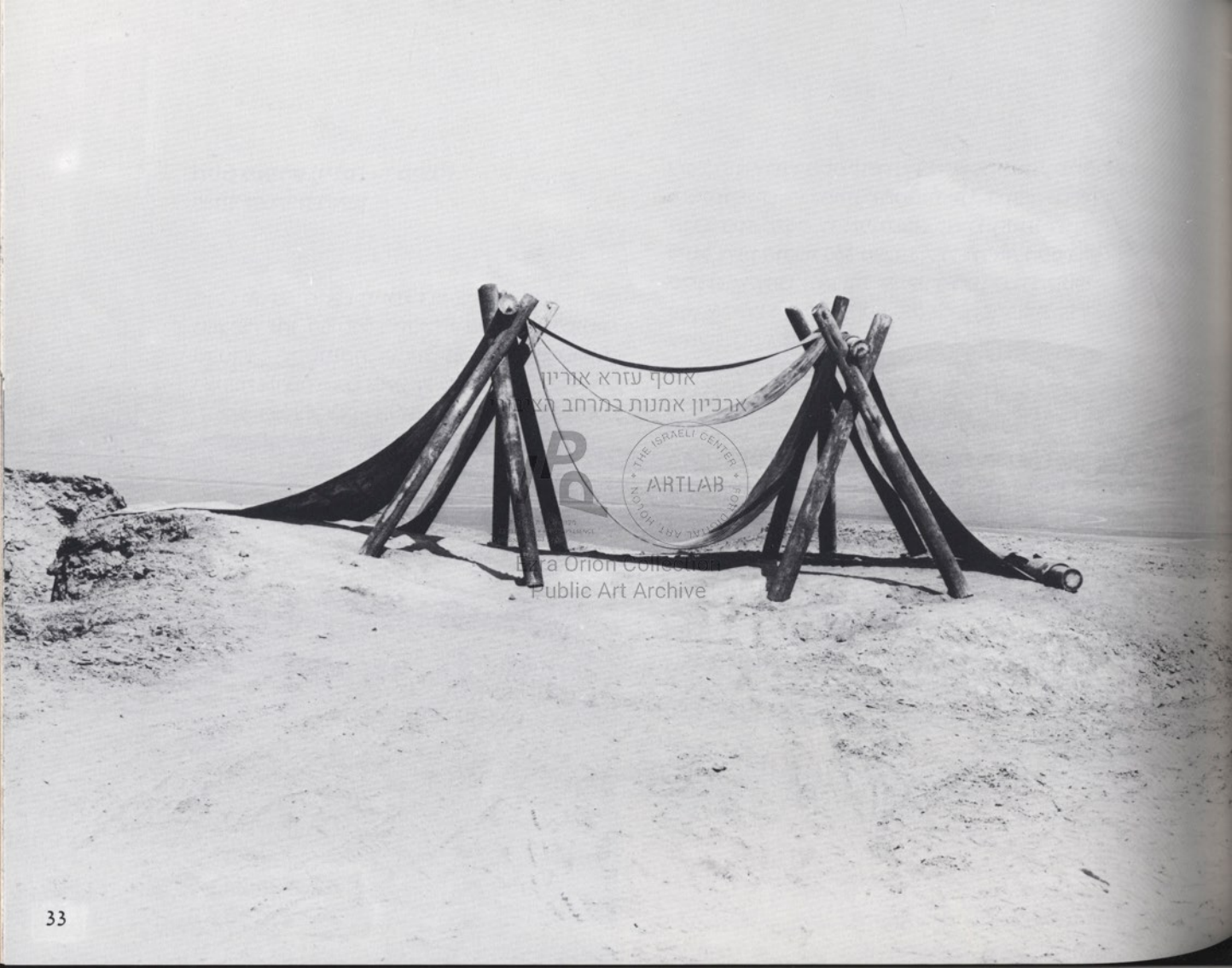
לנוף מדברי זה. הוא מעין מטאפורה אישית או דימוי שלי לנוף. ולכן ניתן לעשותו מחומרים זרים ולא דוקא מחומרי המקום. הפסל לא ניכנס אל תוך הנוף. הוא קיים לצידו. תאור העבודה

עמודי עץ (קוטר: 25 ס"מ, אורך 4 מ') ויריעות גומי. מידות העבודה: 3.5x4x6 מ'.

פיסול סביבתי בשבילי, הוא מערכת יחסים הנרקמת ביני ובין הנוף, מערכת רגשית הנשענת על ידע. הפיסול שאני עושה הוא השלכה של התרשמויותי תחושותי ומאוויו הפרטיים על הנוף. הנוף הוא הדומיננטי. אין לי כל יומרות או רצון לשנותו או להתחרות בו. אני יודעת היטב את מימדי ביחס לגודלו. אני מנסה להכניס בו את המימד האנושי, אישי שלי - להשאיר בו את טביעת ידי. תהליך יצירת הפסל מתחיל אצלי בחושים. ראשית עלי להרגיש את השטח. לחוש את האדמה והסלע, למשש ולהריח את הצמחים ולקלוט בעיני את כל הגוונים. אחר-כך עלי ללמוד ולהבין את הנוף, מבנהו והתהליכים שעצבו את צורתו. בדרך כלל כבר בשלב הראשוני, הרגשי, צץ אצלי משהו אסוציאטיבי ועלי לבדוק אותו תוך למידת כל הנתונים.

מדברי האמנית בעת הסיור בין העבודות הגישה האנטומית, זו של הדבר החשוף, הערום כמו גוף שאינו משופע בבשרים ושומן, המגלה לנו את השלד או את המבנה הפנימי של הנוף - קשורה אצלי קשר ישיר לנוף מדברי. הפסל הוא תגובה חוויתית

אוסף עזרא אוריון

ארכיון אמנות במרחב הציבורי

P

THE ISRAELI CENTER
ARTLAB
JERUSALEM

Orion Collection
Public Art Archive

חיים מאירס (וייס) - "מיצג" מתוך הצהרת האמן

עיגול הוא עבורי הסמל הדומיננטי של האיזור, סמל האינסופיות, הנצחיות והמחזוריות בטבע ובחיי אדם. בכל מקום בו אני נמצא כאילו הייתי בתוך עיגול. העין סובבת 360 מעלות וסוקרת את הנופים: סלעים, שקעים, וואדיות. מתעורר רצון לבדוד קטעי נוף, או לצרף קטע לקטע, על ידי הסתכלות דרך עיגולים מסוגים שונים.

בחרתי בצבע האדום כסמל לחיים ובצבע הכסף של הפלטה ובגדי המיצג כביטוי לצבע המבטא את השתלטות הטכנולוגיה על האדם ועל הטבע.

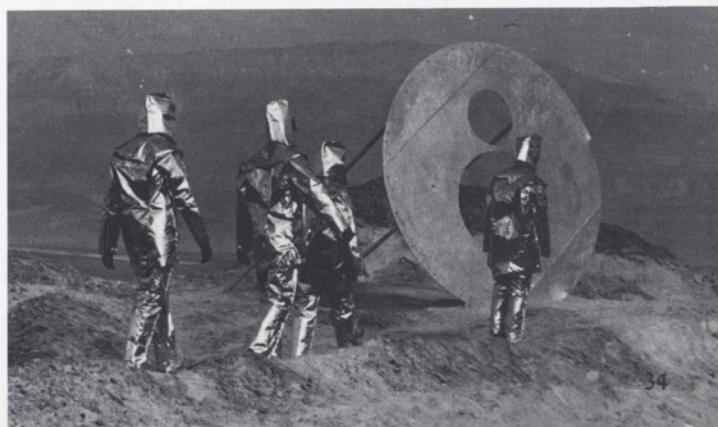
מדברי האמן בעת הסיור בין העבודות זאת היא הדרך להגדרת הנוף על-ידי יצירת זרות או ניגוד. במוסיקה נכנס אלמנט של הסביבה, אך היא גם קיימת בניגוד לנף. העמדת התנועה נתפסת עם הסביבה וכנגדה. הלבוש הכסוף אף הוא יכול להראות כחלק מן הנוף - כמו אותו מנוף מבריק על רקע נוף ים המלח.

תאור העבודה

6 טבעות מתכת אדומות (קוטר: 50 ס"מ) על קו רכס, במרחק של כ-40 מ' מעיגול מתכת מוכסף (קוטר 2 מ').

מיצג: 6 משתתפים בחליפות נייר כסף, כוריאוגרפיה ומוסיקה. משך המיצג כ-5 דקות.

מול נופים בראשיתיים רבי-עוצמה אלה הכל מתגמד. זהו הפיסול הסביבתי הטבעי. אלמנטים שבטבע - טקטוניקה, רוחות, חילופי טמפרטורות, רעידות אדמה - הם האיזמל שהעניק צורה לחומר הטבעי הנמצא כאן. אני מרגיש שאין כאן מקום להתערבות של יד אנוש, שרק תגרע משלמות היצירה. במרחבים אלה יש ליוצר אפשרויות אין-סוף. עיניו ומחשבותיו - ולא ידי - יקימו פסלים סביבתיים בשטח, ובו בזמן ישאירו אותו נקי, בלתי פגום, תוך מתן אפשרות יצירה לאמן המודמין אחריו לאיזור זה.

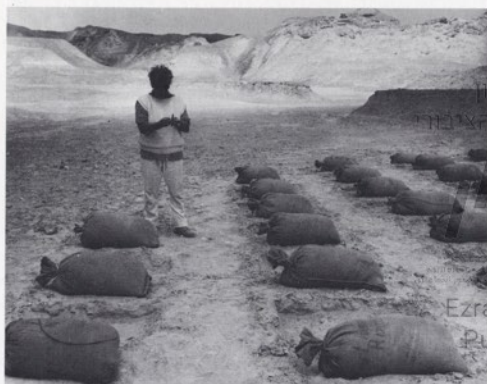
אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IR

THE ISRAELI CENTER
ART LAB
בית ישראל
מרכז תרבות

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

חוה מחותן - "ללא שם" מדברי האמנית בעת הסיור בין העבודות

העבודה - הדבר עצמו הוא אינסופי ויכול למלא את כל השטח. אני רוצה להדגיש משהו בנימה אישית - הצורך שלי לחפור את הדבר המסוים הזה היה כמעט צורך פיזי.

תאור העבודה

שטח: 15x25 מ'

47 גומות מלבניות (שטח: 60x90 ס"מ, עומק 20-25 ס"מ) ולצידן שקים המלאים בעפר שנחפר מהן.

העבודה שלי היא תמיד אישית, אקספרסיבית, תוצאה של רעיון או בעיה המעסיקים אותי במשך זמן ממושך. אלה מוצאים בטויים בעבודת-הידיים כהבטים שונים של אותו נושא. בזמן האחרון אני עובדת על נושא מאד אישי אשר ביחד עם זה הוא נחלת הכלל. לשאלה מהי עבודה זו אני משיבה, כי מי שחי בארץ הזאת ואינו יודע מה זה, אין הוא חי, הוא לא כאן, הוא לא מעכשיו.

התקוה שלי היא שבצורת ביטוי זו אצליח לעורר בצופה את אותה החוויה אשר שמשה כגירוי ליצירה. החשוב הוא שהעבודה אינה יכולה בשום פנים ואופן להראות כדבר שעשה הטבע, אלא כמעשה ידי אדם. כאן במקום הזה, מבלי להרוס את הנוף, אני נותנת משהו בדומה לאותה חוויה שיש לנו כאשר אנו מבקרים בחפירות ארכיאולוגיות בסביבה שוממה לגמרי ולפתע מתגלים עיר, כפר או בית קברות, שרידים של תרבות אדם. רציתי לתת תחושה של עקבות אדם מבלי להכניס לכאן חומר זר. השקים ממולאים בכמות העפר שנחפר לידם. סידור השורות צריך לתת הרגשה שזה רק חלק מן

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אסתי רוניק - "ללא שם" מתוך הצהרת האמנית

השימוש בקו הרקיע וכו'. מצב צורני זה לא יתבטא כמעט אם נעלה למעלה לעבודה.

מאידך קיים התהליך, וניסיתי להדגיש את התהליך בכך שעצרתי את העבודה במצבים שונים. תהליך זה חשוב להעברת המסר, אחרת הייתי גומרת את העבודה ביום אחד. אני יכולה לראות תהליך זה גם כמיצג. בשלבי העבודה השונים היו מצבים בהם ידעתי שצופים בנו. אני לא סתם לבושה בלבן: אני מרגישה חלק מן הענין, ומקומי כרגע הוא שם למעלה.

תאור העבודה

ערמות קש במידות אדם עטופות בסדינים: אחדות מכוסות בחלקן בעפר. הערמות ערוכות על קו רכס חוצרי לאורך כ-30 מ'.

מהו המדבר לגבי?

מקום שמעצם טבעו - ראשוניות טבעה בו. מקום בו חוזר האדם ותופס את מקומו ומימדיו בפרופורציה הנכונה כחלק מן הטבע והבריאה. המפגש עם נוף מדברי ופראי מביא אותי ביתר עוצמה חזרה אל צורות וסמלים ראשוניים, ונוצרת בי מעין הרגשת מחוייבות לעבוד באמצעים טבעיים הנתונים בשטח, ובדרכי שלי לנסות ולהעביר את העוצמה והבראשיתיות שהמקום מקריץ אלי. מזה כמה שנים מתעניינת אני בארכיאולוגיה ובצורות חיים עתיקות. והד לכך ניתן ודאי למצוא בדרך הביטוי האמנותית שלי.

מדברי האמנית בעת הסיוור בין העבודות

הצורה הזו של קברים מלווה אותי מהנגב ומסיני, והלכתי אליה במכוון. ענין הקברים חשוב לי בהתייחסות למה שקורה היום בארץ ובעולם. קיימות לגבי שתי גישות בתוך אותה עבודה. מחד, קיימת העמדה הצורנית אשר באה לידי ביטוי בבחירת שתי הגבעות הללו לעבודה על מנת ליצור מצב של מתיחות בין שתי קבוצות הערמות.

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

התחנה הארכאולוגית

איצו רימר - "מזבח סדום" מתוך הצהרת האמן

אינני מבקש לחדש פולחן קדמון ולא להיות כהן לפולחנים חדשים. מוקד הענין האמנותי שלי נעוץ בקשר שבין האנושי וההיסטורי (כזכרון אנושי קולקטיבי) לבין הקוסמי. פעולתי מכוונת לחשיפת היחס שבין הדינמיקה של ההשתנות לבין היציב והקבוע.

צורת הקשר היא הדרך בה אני משליך על התנועות היומיום את הסמלים הראשוניים. שאיפתי היא לתת צורה לקשרים הללו שבין החברתי לאובייקטים. העבודה, אם כן, איננה דגם של מזבח וְתוֹ לא. העבודה היא בגדר נסיון להמחיש, לתת צורה לקשר שבין צורת המזבח ותכניו לבין האני הפרטי והחברתי; הינה נסיון לתת צורה לקשר שמכוחו מתאפשר הרצף הקיומי של צורת המזבח כנושאת תוכן מסויים.

מדברי האמן בעת הסיור בין העבודות

האקט הזה של בניית האובייקט - וגם האובייקט עצמו - לגבי יש לו קשר מטפיזי עם אובייקטים קדומים אחרים הנמצאים בנגב לאלפים. אלו הם סימנים שבני אדם השאירו לאורך ההיסטוריה

אשר היתה להם נגיעה בכוונות ליצור קשרים עם דברים מסויימים באמצעות אלמנטים טבעיים בנוף. הקשר הזה הוא הדבר המעניין אותי. לגבי יש לזה המשך. אני מנסה ליצור איזו שהיא נקודת ציון ברצף אינסופי של נסיונות התקשרות מעין אלה. אין כאן כל רצון ליצור פולחן של ממש. זהו מין נסיון לגעת בדבר, לחוש אותו, למשש אותו, לא יותר.

תאור העבודה

מבנה אבנים ומילוי עפר (קוטר: 3 מטר, גובה: 40 ס"מ) אבן ניצבת במרחק 5 מטר מן המבנה.

חזרה למסגרת אמנים אינטימית אשר התמקדה בנסיון לגעת במימד העומק של פיסול בנוף מדברי רב עוצמה. "מסוף ניצנה 85" על גבול מצרים - ישראל היה שוב פתוח, הטרוגני ורב משתתפים. מבצע הפיסול על שפת מכתש רמון נועד לתרום תרומת קבע פיסולית לנוף הר-הנגב.

תודתנו נתונה לכל מי שעזר ויעץ: "דחף" חברה לפרסום, מפעלי ים המלח, המועצה האזורית תמר, ברית התנועה הקיבוצית, רשות הנמלים, המועצה האזורית הר-הנגב, המועצה המקומית מצפה רמון, בי"ס-שדה הר-הנגב, רשות שמורות הטבע, קרן קיימת לישראל, האגודה לידידות ישראל - מצרים ובמיוחד: עירית באר-שבע, משרד החינוך האגף לתרבות ואמנות וקרן תרבות אמריקה - ישראל שללא עזרתם לא ניתן היה להוציא אירועים אלו לפועל.

מכון לחשיפת יצירות
INSTITUTE FOR PUBLIC PRESENCE
מכון להפגנת יצירות
אגף תרבות ואמנות

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

בברכה,

יוכבד מרקס

מנהלת המרכז

מוסד תרבות ואמנות
ארכיון המסמכים והציבור

Ezra Collection

מסוף ניצנה 85

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מרכז תרבות ומוזיאון
למחקר אמנותי וספרותי
במסגרת המכון

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

NITZANA TERMINAL 85

מסוף ניצנה 85

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

פרויקט תוכנית בינוי
מסוף ניצנה 85
מסוף ניצנה 85

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

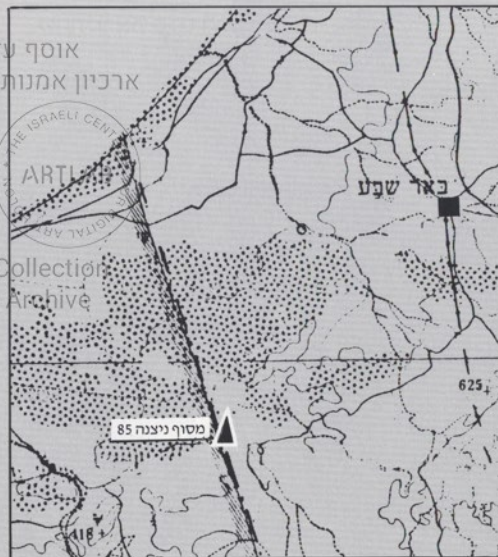
אוצרי האירוע:

פנינה בן-גל

דב הלר

עזרא אוריון

ביצוע: 23-24/3/1985

הכוונה במפגש זה היתה לשילוב בין התייחסות לנוף הנגב המערבי וצפון-סיני לבין ה"קו הירוק" החוצה אותו. מסוף ניצנה, נבחר לשמש למשך יממה מוזיאון לאמנות בת-זמננו במפגש אמנים ארצי, פתוח. רצינו לתת בו ייצוג נרחב לאמני הנגב והדרום ועשינו נסיון במספר צירים להזמין ולשתף בו אמנים מצריים.

אוסף עזרא אוריון
אוסף אמנות במרחב הציבורי

עזרא אוריון קולקציה
מאגזין / FOR PUBLIC PRESENCE
© 2014 Ezra Orion Collection

ART LAB
FOR DIGITAL ART HISTORY CENTER

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

THE EMBASSY OF THE ARAB REPUBLIC OF EGYPT
TEL AVIV

بسم الله الرحمن الرحيم

يسرني ان أشارككم احتفالكم اليوم في منطقة نيتسانا ، ولا شك ان نظرتي
لنيتسانا قبل السلام تختلف عن نظرتي لها بعد السلام .

فقبل السلام كنت أعجل قائدًا لوحده من الجيش المصري في منطقة
أبو عجيلة والقسمه في مواجهة نيتسانا - ولان انا معكم في نيتسانا لتحفـل
سويا بهذا المعرض ونستمتع بحلولة السلام .

سيداتي سادتي ...

لعمل الجديد الذي أود أن اراه في منطقة نيتسانا هو رمزا يخلـص
السلام لتبقى الحروب فقط ذكرى للاجيال ولكن السلام الدائم والشامل القائم
على العدل هو الحاضر والمستقبل .

أبارك الجهد الرائع والعمل الخلاق الذي قام به المشرفون على هذا
المعرض راجيا ان يقام في المستقبل وقد شارك فيه كل دول المنطقة .

أيها السيدات والسادة

ان السلام هدف نبيل يستحق أن يبذل من أجل تحقيقه جهودنا
لرفعة ورخاء ورفاهية شعوبنا .

وفقنا الله جميعا على طريق السلام الشامل ...

والسلام عليكم ورحمة الله

الوزير
محمد عبد العزيز بسيوني

The Embassy of the Arab Republic of Egypt,
Tel Aviv
The Speech of H.E. Mr. Mohamed Bassiouni Ambassador of
Egypt to Israel - at NITZANA on March 31, 1985.

In the name of Allah...

I have the pleasure to thank you for your invitation to this event
we celebrate today at "Nitzana Terminal". No doubt, that my
views and opinion toward Nitzana before the peace, are
completely different from those after it.

Before the peace, I was acting as an Officer at the Egyptian
Army, in the area of Abu-Agela and El-Kosselima, in front of
Nitzana - and now I am standing here at Nitzana to celebrate
together with you the opening of this art-exhibition, and the
"dream-comes-true"

Dear ladies and gentlemen,

My demand and hope, is that a "Memorial for Peace" will be
established at Nitzana, so that war remains only a historical
event for the coming generations, while Peace is present and
future.

I would like to bless the wonderful initiative and creativity,
coming from the organizers of this event and I hope such an
exhibition will take place in the future with the participation of
artists from all the neighbours countries.

Peace is a precious goal and it is our duty to act and work
continuously and sincerely to make it a reality, for the
advancement and flourishing of our two countries.
Please God to show us the way, for a complete and total Peace.
Peace on you, with the blessing of Allah...

Mohamad Abdel-Aziz Bassiouni

נכבד
של מועדון נאצי
המועצה
במצרים
ביום 31.3.1985
(תרגום)

בשם אלה הרחום והרחב

הני שמה לחיות לכן על המנוחות ועל האירוע שנתנה עורכים
הני שמה יוצג. אין ספק, שדעותי והתקפותי על ניצנה לפני
השלום, שונות לחלוטין לאחר השלום.

לפני השלום, פעלתי כמפקד יחידה בצבא המצרי באזור אבו-אג'לה
ואל-קוסלמה, אל מול ניצנה - ועתה אני עומד איתכם כאן ב"ניצנה",
כדי לחגוג יחד אתכם את פתיחת התערוכה האמנותית הזו,

והתגעגועותי של השלום הנכסף.

גבורתי ורבותי...
בשקט ותיקנות, שותקים באזור ניצנה אנדרטה מניידת לשלום, וכן
היווה המלחמה זכר חסידות בלבד לזווית הבאים, בזמן שהשלום
היווה עתיד.

פני מברך את היוזמה הנפלאה והאמנות הייחודית של מארגני
התערוכה, ומקווה שבעתיד תעוררה דיומה ובה ישותק
אמנים מכל הארצות השכנות.

השלום הינו מטרה נעלה, אשר עלינו לפעול בהתמדה ובמסירות
להשגותו, לזמן קרובים וששגשוגם של שני העמים.
למען האל לדרך של שלום כולל ושלום
נעליכם השלום וברכות אללה...

מוחמד עבד-עזיז באסיוני

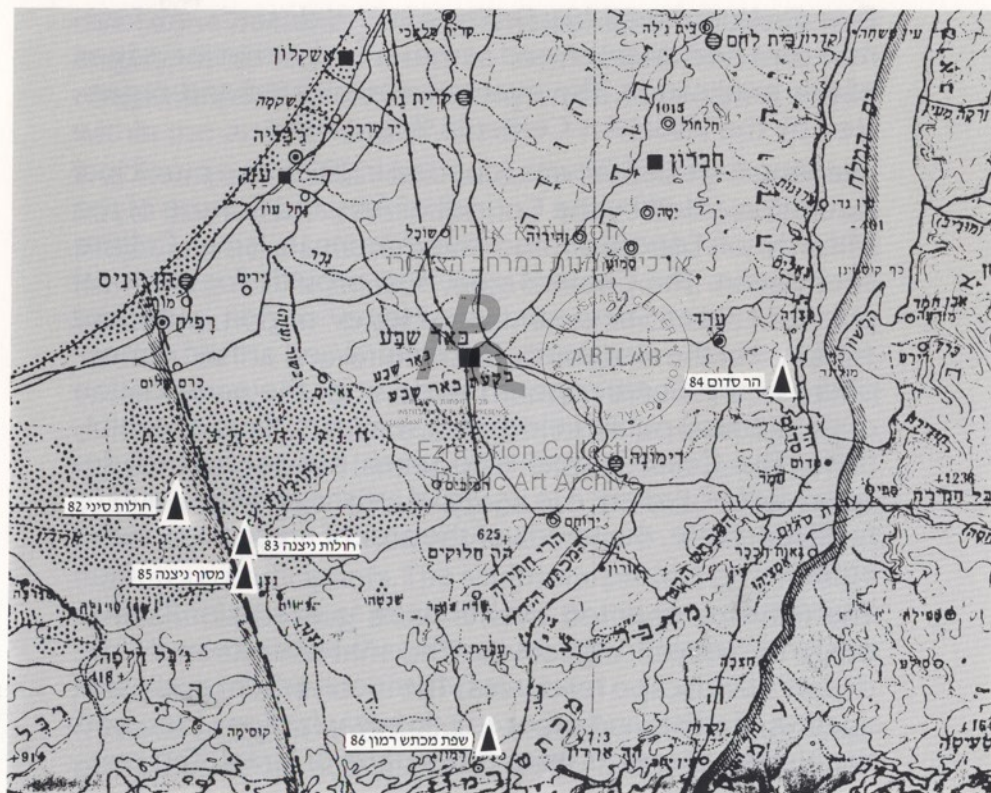
אוסף תולא אוריק
תולא אוריק תולא אוריק

תולא אוריק

תולא אוריק
Public Domain

RUTH ESHEL
Wool and Iron
Sheep Wool + Iron

YOSSI ASHER
3 Prints
Silk Screen

MIRTA:
Painting
Oil Paints

TULI BAUMAN
Crossing the Border
Paper, Paint, Wood

ETHEL BORG
Untitled
Canvas + Feathers

ORI BEIT-OR
A Picture (Landscape)
Canvas, Acrylic,
Board

PNINA BEN-GAL
Pnina Ben-Gal 85
Paints On Board

YIGAL BIN-NUN
Peregrination To Osiris Land
5 Photos

8. רות אשל
צמר וברזל
צמר כבשים וברזל
2x2 מ'

9. יוסי אשר
3 הדפסים
הדפסי רשת
80x130 ס"מ

10. מירטה
ציור
צבעי שמן
2x3 מ'

11. טולי באומן
חציית גבול
נייר, צבע, עץ
170x100 ס"מ

12. אתל בורג
ללא שם

13. אורי בית-אור
תמונה (נוף)
בד, דיקט, אקריליק
500x130 מ'

14. פנינה בן-גל
פנינה בן-גל 85
ציור על דיקט
2x1.85 מ'

15. יגאל בן-נון
מסע לארץ אוסיריס
5 צילומים
500x70x70 ס"מ

DIANA EIDELSTEIN
One Of These Days
I'll Need To Confess
Cloth and People

MICHA ULLMAN
Planets
Performance
Luessic Sand

EZRA ORION
Burned Interior
Burned Wood

DOV OR-NER
Painting
Paper

AVISHAY AYAL
Kippot
Dry Cakes + Paint

ABRAHAM EILAT
Untitled
Wood + Paper

RUTH ERMOSA
Flags
Paper

1. דיאנה אדלשטיין
"באחד הימים אצטרך להתוודות"
בד עם בני-אדם
10x10 מ'

2. מיכה אולמן
כוכבי לכת
מיצג בהשתתפות 12 סטודנטים
מאוניברסיטת חיפה ומהטכניון
חול-לס
רדיוס: 200 מ'

3. עזרא אוריון
פנים שרוף
עץ שרוף
65x56x5 ס"מ

4. דב אור-נר
ציור
נייר
4 עבודות 0.50x0.70 ס"מ

5. אבישי אייל
כיפות
פיתות וצבע
5x15 מ'

6. אברהם אילת
ללא שם
עץ ונייר
5x5 מ'

7. רות ארמוזה
דגלים
נייר
10x1 מ'

YORAM GRINDLAT
Black-White-Green-Yellow
Mixed

ZOHAR GAT
Untitled
Mixed

MARTA DAVNI
Oasis
Cloth, Wood, Palms

MIRIAM DALVA
Earth Weaving

ISRAEL HADANI
Desert Sculptures
Photo

ABED ALARAHMAN
AL-HUZEIL
Untitled
Paintings

GERSHON HYMAN
The Growth Of Israel
Local Sand - Stones

DINA HOFFMAN
Untitled
Mixed

24. יורם גרינבלט
שחור ולבן, ירוק וצהוב
מעורב
10x10 מ'

25. זהר גת
ללא שם
יריעת פלסטיק, טכניקה מעורבת
1.50x3 מ'

26. מרתה דבני
יוק מדבר
בד, קורש, תמרים
170x190 ס"מ

27. מרים דלוה
אדמה - אריגה
150x100 ס"מ

28. ישראל הדני
פסלי מדבר
צילום
4.0x0.6 מ'

29. עבד אלרחמאן אלהוזייל
ללא שם
ציורים
110x101, 148x10, 195x119,
110x010, 70x50 ס"מ

30. גרשון היימן
צמיחתה של ישראל
חול מקומי ואבנים
רדיוס 16 מ'x0.7 ס"מ

31. דינה הופמן
ללא שם
חומרים מעורבים
3x4x2 מ'

SMADAR BASSAN-YINHAR
Sculpture
Wood + Iron

ADINA BAR-ON
Gesta, Performance
The Artist

ARIE BARZILAI
Fine Balance
Wood

MOTI BRIGHT
No More War
Iron + Nylon + Fiber

ORNA BAR-AM
Flourishing Road-blocks
Bar/stets + Paint

MICHA BAR-AM
On the Way to Nitzana
Photos

ETI BAT-YAAKOV
Casting Mould
Wood

YONA GUR
Blue-White-Blue-Red-
White
Board, Tine, Marble,
Ceramics, Iron

16. סמדר בסן-ינהר
פסל
עץ וברזל
1.50x2 מ'

17. עדנה בר-און
גיסטה, מופע
האמנית

18. אריה ברזילאי
איוון עדין
עץ
220x200x180 ס"מ

19. מוטי ברייט
לא עוד מלחמה
ברזל, נילון, יוטה
1.5x3.0 מ'

20. אורנה בר-עם
מחסום פורח
חביות + צבע
10x0.9 מ'

21. מיכה בר-עם
דרך לניצנה
צילומים
3.5x0.6 מ'

22. אתי בת-יעקב
תבנית יציקה
עץ
4x4 מ'

23. יונה גור
כחול-לבן-כחול-אדום-לבן-שחור
לוחות סנדוויטש, (דיקט-פח), שיש,
קרמיקה, (קולאז') ברזל
5.00x1.50 מ'

RUTH COHEN
The Land Memory
Net + Stones

JACOB KARMI
Burial Court
Installation

DALIA MEIRI
Untitled
Wool, Net, Iron

CHAIM MEYERS (WEISS)
Thread of Hope
Pipe + Wire + Paints

HAVA MEHUTAN
Mid-Bridge
Photo

ALA MOSES
They Will Study No War
8 Wood Sculptures

YIGAL MERON
Untitled
Wood, Iron, Wool

HANINA NOIFELD
Sketch With 3000M
of Black Hose

40. רות כהן
זכרון האדמה
רשת + אבנים
7x7 מ'

41. יעקב כרמי
מצטבה - חצר קבורה
מיצב
2.45x3.45 מ'

42. דליה מאירי
ללא שם
ברזל, רשת וצמר
1.5x1.5 מ'

43. חיים מאירס (וייס)
קצה חוט התקווה
חוט ברזל + צינור + צבעים
3x4 מ'

44. חוה מחותן
באמצע הגשר
ציור
50x70 ס"מ

45. אלה מוזס
לא ילמדו עוד מלחמה (ישעיהו ב')
8 פסלי עץ

46. יגאל מירון
ללא שם
עץ, ברזל, צמר
10x2x1 מ'

47. חנינה נויפלד
ירשום ב-300 מטר צינור שחור
צינור השקיה, גומי
20x5 מ'

DEBI VACUCHA
Darkness
Canvas, Paint, Acrylic

DAN ZAKHEIM
To Be Dragged into Politics
in the Field
Multi-Media

AVRAHAM HAI
First Meetings
Photos

DAVID TEPERMAN
Pidgeons
Paper + Wires

HEDI TARJAN
Geographical Parameter
Mixed

JEHUDA YATSIV
Fram of Faith
Mixed

YHEZKEL YARDENI
Tree
Mixed

TESSY COHEN
Painting
Paper, Paints

32. דבי וקוחה
חושך
בד, צבע, אקריליק
3 מ'

33. דן זקהים
להגרר לפוליטיקה בשדה
טכניקה מעורבת
25x25x0.80 מ'

34. אברהם חי
מפגשים ראשונים
ציולמים
2x1.00x1.20 מ'

35. דוד טפרמן
יונים
ניר+חוטי+ברזל

36. הדי טריאן
פרמטר גיאוגרפי
יטה, כותנה, רשת אלומיניום
3x2 מ'

37. יהודה יצבי
מסגרת של אמונה
אקריליק על בד + חול ואבן
2x2x5 מ'

38. יחקאל ירדני
עץ
מעורב
3x4 מ'

39. טסי כהן
ציור
נייר, צבע

RINA KIMCHE
Wind Flutes
Ceramics - Ropes

ZEEV KRISCHER
Sculpture
Stone

NOAM RABINOVICH
Line Of Triangles
Iron + stone

ABU RABIA SHAHAR
Father - Son
Flint Stones + Paint

REVIVA REGEV
Peace Monument
Wood, Paper, Clothes

HANAN ROGALIN
Territory
Acrylic on Canvas

ESTHER REZNIK
Open Line
Black Hose

ELIEZER RACHILOVICH
Nitzana 1985
Acrylic On Canvas

46. רינה קמחי
חלילי רוח
קרמיקה וחבלים
100x60x60 ס"מ

57. זאב קרישר
פיסול
אבן
200x140x40 ס"מ

58. נועם רבינוביץ
קו של משולשים
ברזל + אבן
60x1x1 מ'

59. אבו-רביעה שאהר
אב-בן
אבני צור וצבע
3x4 מ'

60. רביבה רגב
אנדרטה לשלום
עץ, נייר, בדים
200x160x160 ס"מ

61. חנן רוגלין
טריטוריה
אקריליק על בד
500x220 ס"מ

62. אסתר רוזניק
קו פתוח
צנרת טפטוף 20 מ"מ
20x10 מ'

63. אליעזר רחילוביץ
ניצנה 1985
אקריליק על בד
5.20x180 מ'

NAFTALI NACHMANI
Untitled
Wood, Cloth, Branches

NIRA SAVIR
From Sleeping Mind Begets
Monsters
(From Goya)
Acrylic and Board

AMRAM STOLLER
Untitled
Oil Paint

ALABID ALARAHMAN
The Rahat Village
Oil Paints On Canvas

DAVID FINE
Untitled
Stone

HAVA PRESSBURGER
1 song for the Future
Cloth Paper

OFRA ZIMBALISTA
Untitled
Mixed

ARIE KOTLER
Desert Kites
Wood + Iron

48. נפתלי נחמני
ללא שם
עץ, בד, ענפים
10x15 מ'

49. נירה סביר
מתרדמת התבונה נולדות
מפלצות 85
אקריליק וסופרלק על דיקט
3x8 מ'

50. עמרם סטולר
ללא שם
צבע שמן
60x160, 145x150, 194x135 מ'

51. אלעבד עבד אלרחמאן
כפר-רהט
שמן על בד
60x60, 100x80 ס"מ

52. דוד פיין
ללא שם
אבן
60x80x100 ס"מ

53. חוה פרסבורגר
שיר לעתיד
נייר עשוי בד
5x3 מ'

54. עפרה צימבליסטה
ללא שם
דיקט, יציקת פוליאוריתן, חול ודבק
210x160 ס"מ

55. אריה קוטלר
עציפוני מדבר
עץ וברזל
30x15 מ'

MIRA SHACHAM-GOLAN
Nizana
Photo + Painting

AHRON SHLOMO
Gazelle's Lamentation
Mixed

ORANIM SEMINAR
Landscapes + Altar
Mixed

68. מירה שחם-גולן
ניצנה
צילום + ציור
120x80 ס"מ

69. אהרון שלמה
קנית הצבי
מעורב
6x2 מ'

70. סמינר אורנים
"נופיסון" + "מזבח"
בדי צבע, אדמה, אבנים, בדים
10x16 מ'

71. סדנת הנייר ע"ש הדוד בוב לסלי
במרכז לאמנות חזותית באר-שבע.
מצה עשויה מנייר מיתגן - עשוי ביד.

BOAZ REICHMAN
Chronicorum
Mixed

ITZU RIMMER
Untitled
Iron, Wire, Cork

ZECHARIA SADE
Photo

BUKY SCHWARTZ
Slides
Projector, Slides, Screen

64. בועז ריכמן
"דבר-ימים"
פיסול בעץ ובד משולב עם ציור
אקריליק מלווה במוסיקה על שטח
6x6 מ'

65. איצו רימר
ללא שם
ברזל זווית, רשת, תרנגול
4x4 מ'

66. זכריה שדה
צילום
206x165 ס"מ

67. בוקי שוורץ
מקרן
מקרן, שקופיות, מסך
2x7 מ'

מכון לזיכרון ציבורי
INSTITUTE FOR PUBLIC PRESENCE
מרכז לאמנות חזותית באר-שבע

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

Speakers in the Symposium:

Amnon Barzel, Dr. Micha Levin, Dr. Haim Finkelstein,
Dr. Dan Ronen.
Participants 500: Artists, Journalists, Students, Pupils.

בסימפוזיון השתתפו: אמנון ברזל, ד"ר מיכה לוין,
ד"ר חיים פינקלשטיין וד"ר דן רונן.
במפגש השתתפו כ-500 אמנים, עיתונאים, סטודנטים
ותלמידים.

פיסול על

שפת מכתש רמון 86

אוסף עזרא אוריון

ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מרכז האמנות דיגיטלית
מרכז המחקר והפיתוח
למחקר ופיתוח דיגיטלי

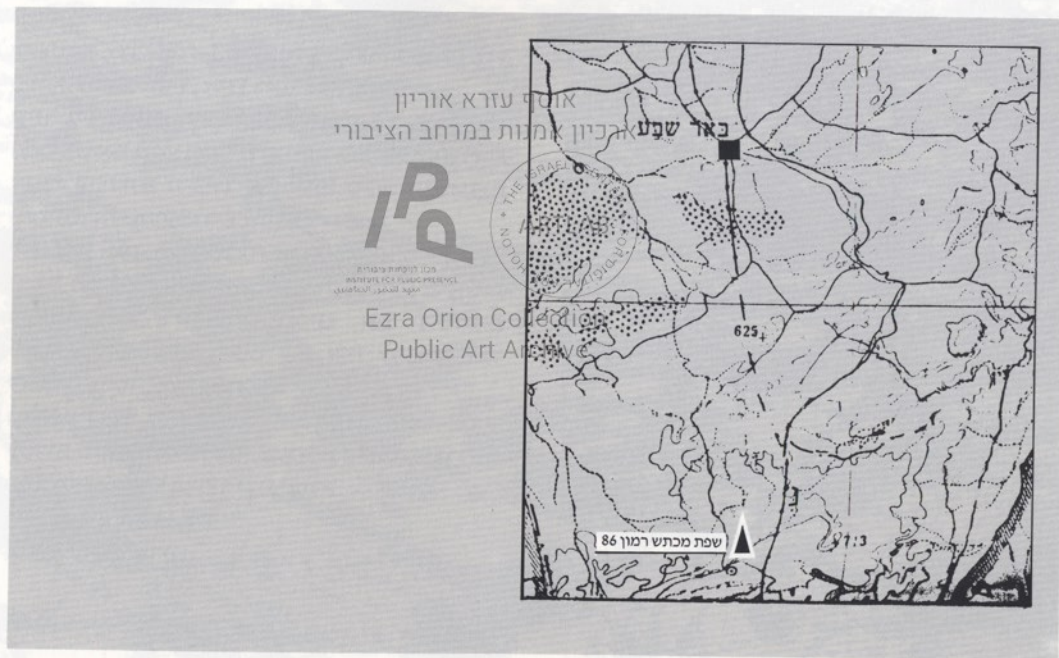

Ezra Orión Collection
Public Art Archive

SCULPTURE ON THE EDGE OF
RAMON CRATER 86

פיסול על שפת מכתש רמון 86

ראשיתו של הפיסול על שפת מכתש רמון בסתו 1962
בסימפוזיון בינלאומי לפיסול בהשתתפות 11 פסלים
מהארץ ומחו"ל. רעיון הפיסול העכשוי לאורך אותה
שפת מצוק היה לתגבר את פסלי האבן שמלפני דור
במיתווי סלעים גיאומטריים שיוצבו ע"י פסלים
ישראליים נוכחיים.

השתתפו: דב הדר, דליה מאירי, חוה מחותן, דוד
פיין, נועם רבינוביץ, איצו רימר ועזרא אוריון.
סיוור משתתפים ראשון בוצע במרץ 86, בו הכירו
הפסלים את קטע המצוק המיועד לפיסול, בחרו את
אתרי עבודתם והכירו את אופי סלעי המחצבות
והמינסרות שהועמדו לרשותם.
לכל פסל הוקצתה משבצת של 100×100 מ' על שפת
מצוק המכתש. סיוור משתתפים שני בוצע בראשית
מאי, בו בחרו המשתתפים את הסלעים
לעבודותיהם. אלה הובלו ע"י ציוד מיכאני כבד
לאתרי הפיסול האישיים.

הביצוע עצמו היה בסוף אוגוסט, בו הוצבו מספר
עשרות סלעים ע"י כל פסל כעבודת פיסול מדברי ע"י
ציוד מיכאני כבד ועיבוד ידני מוגבל.

ביצוע: 24-31/8/1986

אוצר: עזרא אוריון.

מכון תולדות ארץ ישראל
מכון תולדות ארץ ישראל

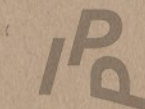

Ezra Green Collection
Public Art Archive

חולות סיני 82

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מכון תוכנית 3 ביפו
תל אביב-יפו
סניף תל אביב-יפו

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

ובמזרח, אנחנו. חיפוש הדרך המהירה, קיצורים, כלים החודרים מהר ועמוק, תבנית למושג "מתקדם", יש סדר... יש חרדות כלכליות ואחרות. הרבה שנים אני חי בגבול המדבר, בין לס וחול, מרחבים ישרים. הולך לאופק מבלי לשנות את קצב הנשימה. השטפונות בנחל הבשור מביאים סימנים של מדבר אחר, מדבר של אבן, חומר בניה.

מקים קירות וגג לצל, מרצף ומנקז את המים לבור. מים וצל - גירויים ליצור פיסול מדברי, מקום לצינוני דרך, התכנסות לפולחן ולתרבות.

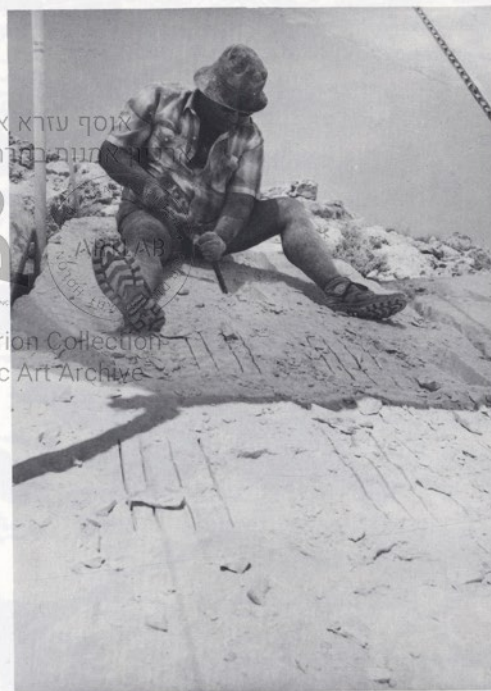
אין אנשי מדבר, נקודה. פעם היינו "דור המדבר". למדבר יש קונוטציה של שממה, של יובש, של חוסר קיום. חונכנו להלחם בו "ולהפריחו".

המדבר הפך כיום מושג לטוילים, בתי ספר-שדה, פריצת דרכי אספלט, ג'יפים, שופל, טנק, הליקופטר, גרטור, מדחס, מים קרים מצידינית, מצלמה של שיקופיות.

אילפנו את מעט המדבר והוא משמש אותנו לפרקי זמן קצרים של שהייה. המדבר נמדד בקילומטרים ממרכז העיר הגדולה. במדבר של היום, כאן, אצלנו, אין מקום למושג פיסול מדברי. פיסול? - כן, ודווקא בחומרים ומושגים מן החדשים ביותר.

דב הלר

נחל הבשור העובר ליד ביתי הינו גבול בין תרבויות, חוצה גדר והגיון. במערב רצועת עזה, הקצב איטי, מסורת דורות, עיבוד שטחי, הזמן לא דוחק, אמונה.

מוסד גורא אורון
ביתן אמנות במרחב הציבורי

12

2010/01/01
מוסד גורא אורון
ביתן אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

בפרופורציה נכונה לגודלו וחשיבותו בטבע. היום, כשהאמצעים, כביכול, אינם מוגבלים: מחפרים פלחים את ההרים, שופלים נושאים גושי סלע ענקיים ומנופים מציבים אותם בכל צורה אפשרית, אני מרגישה חובה להזהר ולא להפריז בכוח. מצד אחד אין שום סיבה לברוח מהטכנולוגיה אל שימוש רומנטי באמצעים עתיקים, אך צריך להזהר לבל יקום הגולם על יצורו. לכל נוף החומרים המיוחדים אותו. על מנת להשתלב כהלכה בחומריות ובגווני השטח, אני משתדלת להשתמש בחומרים מקומיים. לכל אזור עקבות ושרידים שהשאיר האדם אחריו במהלך ההסטוריה. כשאני לומדת את נתוני השטח גם זה הוא חלק חשוב מהבנת המאפיינים המיוחדים לו. הבנת ההתמודדות של האדם בתקופות השונות עם הנוף לצרכים פונקציונאליים של דיור ומקלה

פיסול סביבתי, עבורי, הוא דו-שיח בין הנוף לבניי - בין כל הנתונים שמספק לי השטח, מבנה התבליט, מסלע, חי, צומח, לבין מאווי האישיים. לעולם אינני באה עם תכנית מוכנה מראש למפגש הראשון עם השטח. השלב הראשוני הוא התרשמות חויתית, חושנית, שמביאה ללימוד המרכיבים השונים. בעקבותיה מתעוררים אסוציאציות, זכרונות, הקשרים, שמביאים לרעיונות שהולכים ומתגבשים תוך שהייה במקום. אינני מאמינה ברעיונות הנוצרים בהיכרות חפוזה. העבודה בנוף הפתוח נעשת אצלי במנות, כשבין שלב לשלב אני בודקת את הפרופורציות והיחסים בשטח. תכנית מגובשת היא בבחינת תכנית רעיונית בלבד עבורי ודברים רבים משתנים בעת הביצוע בשטח. אלמנטים זזים, לאן או לשם. חלקים מסוימים מתבררים כמיותרים ואני מותרת עליהם, לעומת כאלה שאני מוסיפה או משנה. כשהאלמנטים שלי נוספים בהדרגה לנוף מתחדדת אצלי הבחינה כיצד הם נראים ביחס לנוף הקרוב והרחוק, מאיזה כיוון וכיצד יגיע אליהם הצופה ואילו מהלכים ויזואליים אני רוצה שהוא יתווך בדרך אל הפסל ובתוכו. הנוף הוא גדול, רחב וחזק מאוד בצורותיו ואין לי כל יומרה ורצון להתחרות בו לא בגודל ולא בצורות. אין לי גם שאיפה לחקות את המורכבות הצורנית והחומרית שבו. מקומי בנוף הוא המימד האנושי - אותה נישה בטבע המשאירה מקום לאדם על הסדר וההגיון המיוחדים לו. כל זמן שהאדם יצר בנוף בכוחותיו הפיסיים, הטבעיים, נשאר העקבות שהשאיר

ב. הנקודה בה בחרתי לעבוד מאפשרת תצפית מירבית על המכתש. רציתי למשוך את תשומת הלב ואת סקרנות המטייל, על ידי המשטחים הגדולים של האבן, שיפנה לכיוון השביל ויגלה מראה מרהיב עין.

אשר לתפיסתי הפילוסופית לעבודה סביבתית במדבר, אין היא שונה מתפיסתי את אמנותי האחרת או את החיים בכללם: לא להרוס, לא להשמיד, לכבד את הטבע כפי שהוא, לאמר את אשר בליבי בכנות, בכלעית.

חנה מחותן

העבודה עצמה מורכבת מאבנים מקומיות שטוחות המסודרות בשני משטחים המתחילים משפת המכתש לשני צידי מפרץ שנוצר במצוק על ידי פעולת מי גשם. המשטחים שהתחילו בהנחת אבן אחת, מתרחבים לאורך העבודה כשהשביל ביניהם מתרחב אף הוא.
כוונתי הייתה כפולה:

א. לחזק את התוואי מוביל מי הגשם בכדי להבטיח, עד כמה שאפשר, שהמים ימשיכו להשקות את השיחים שלרגלי המצוק, בתקווה שהקו הירוק המפותל בשימון יוסיף להוריק.

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אוסף שורא אורבון
אוסף שורא אורבון

IP
ARTIAR

האוסף שורא אורבון
האוסף שורא אורבון

ההרים והסלעים, את הטוהר ואת האינסופיות. אתה קרוב מאוד לאלהים, בנקודה זאת... קטונתי! ואני מפנה את גבי והנה המציאות: ערימות אשפה, מגרש כדורגל, המבנים של מצפה-רמון שאין בהם כל התייחסות למקום. הם יכלו לעמוד גם בקרית-גת או בקרית-שמונה.

הפסל שלי צריך לעמוד עם הגב את המבנים האלה. הוא חייב לתת תשובה הולמת למכתש שהמבנים מתעלמים ממנו.

הפסל עומד ברקע השמים, מפגין נוכחות בלתי מתפשרת ומהווה חותמת אנושית עם יראת-כבוד למקום.

המבנה השכבתי של הפסל מתאים למבנה המצוקים המקיפים את המכתש. הפסל חייב בסופו של דבר להשתלב בנוף בעוצמה ובזניעות גם יחד. עליו למשוך את עין המבקר עד אשר יתקרב אליו, ואז צלליתו תשתלב עם ההרים המופיעים באופק, וכאשר מוסיפים להתקרב מתחיל המכתש להתגלות דרך שערי הפסל, וכאשר עוברים דרכו לכוון המצוק הוא מתגלה בכל עצמתו.

הפסל הוא הצהרתו של אמן המצביע על השתלבות האדם במדבר, על יראת כבוד לעצמתו, ועל הרצון להיות חלק ממנו.

דוד פיינ

כאשר הוזמנתי להשתתף באירוע וראיתי את המקום המיועד להקמת הפסל שלי, הרגשתי אחריות כבדה מאוד.

עמדתי מול המכתש האדיר והרגשתי את עצמתי ויופיו הכמעט אגדי, את חוס השמש המדברי, את הרוח החזקה שדחפה אותי ללא חרף לכיוון המכתש, הצבעים המרהיבים, הצורות הנפלאות של

אל הפסלים הקודמים, אשר הוצבו בשטח בסימפוזיון הפיסול של שנת 1962. כל אלה יצרו אוירה מיוחדת, שמן הראוי שתשמר בכל התיחסות עתידית אל איזור פארק פסלים זה.

נועם רבינוביץ

מיקום הפסל באתרו לא היה אקראי. בחירת האתר קדמה לתכנון הסופי של הפסל.

הנחתה אותי השאיפה למזג את הגורמים הקיימים והפעילים בשטח, לשלב אותם ביצירה, כך שגם עם סיום העבודה הפיזית בשטח ימשיכו גורמים אלו לפעול ולהתקיים ויתרמו לשילובה האורגני של היצירה הפיסולית באתר בו מיקמתי אותה.

בשטח הפיסול "ניגשות" שכבות הסלע אל שפת המצוק במדרון קצוב. המדרון משמש כמיישור החלקה למים הניגרים. השתמשתי בגורם זה כקו החלקת מים, בסיומו מיקמתי ברכה רדודה - תא שטח. 4 תאי שטח נוספים, הממוקמים סביב בסיס שדרת הפסל מכוונים כך שצידם הפתוח פונה אל המדרון ומשמש אגן סחיפה קטן.

עם חלוף העונות יפעלו הכוחות הטבעיים הקיימים בשטח - הגשמים הרוחות והסחף - על פני השטח כולו, ויחולו בו שינויים נוספים אשר יבואו לביטוי בלתי אחיד בשטח הטבע המפוסל.

הסביבה המדברית היא ייחודית ודורשת מידת רגישות בהתיחסות אליה. פיסול בסביבה כזו צריך להיות אמירה אישית תוך ראיית המקום ויחס כבוד כלפיו. אותה רגישות והתחשבות, אשר באה לידי ביטוי בהתיחסות אל השטח, היתה קיימת גם בין הפסלים לבין עצמם ובין היצירות אותן הציבו בשטח. מידת התחשבות זו נמשכה גם בהתיחסות

אוסף עזרא אורן
ארכיון אמנות הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

חוסר האפשרות להשתחרר מן התחושה הכמו-מיסטית של כל מי שעומד על שפת המצוק וצופה בנוף המכתש, גרמה מצידה להדגשת ההיבט הפולחני שיש בצפייה כזו בנוף הזה. הרצון לשלב את אותו אלמנט פולחני בעבודה התבקש מעצמו.

פיסול סביבתי מדברי אינו מסתיים עבורי בהתייחסות מטאפורית למורפולוגיה ולטקסטורה של הנוף. אדרבא, אני רואה אותו דרך המימד האנושי. לאמור: עבודה במדבר, משמעה גם חיים במדבר. לכן, הפיסול שלי מנסה להגיע אל הנוף, באמצעות התייחסות לסוג מסויים של עיקבות שהאדם השאיר במדבר לאורך ההיסטוריה, ואשר נוצרו מתוך מגמה של השתלבות והתמזגות עם הנוף.

אינני יכול התעלם מהמעבר החריף והפתאומי מהמישור הגבוה את מעמקי המכתש, העבודה תצטרך לגרום לצופה את אותה תחושה של מי שראה שדבר נורא עומד להתרחש אך כבר אין לו דרך חזרה. זו תחושת החיה הנלכדת, זו תחושת הקרבן, זו תחושת הצייד המעלה את הקרבן.

איצור רימר

כאשר הגעתי למצפה-רמון במגמה לבחור אתר לפסל (אביב 86) התברר לי שאין כל אפשרות להציב בשטח הנתון אלמנט מונומנטלי, באופן כזה שיהיה מוצנע ושיוביל את הצופה בהדרגה ובאטיות את המצוק האדיר, אל הנוף שמתחתיו ואל ההרים שמנגד.

כמעט מעליה, עלתה האסוציאציה של עפיפוני המדבר, אותם מבני צייד קדמוניים (שראיתם בספורים בסיני) הצומחים מן הנוף באטיות ולאורך קילומטרים רבים, עד לנקודת השיא בה נלכדת החיה.

SINAI SANDS 82

חולות סיני 82

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP

מכון ליסיונות דיגיטליים
ארכיון אמנות דיגיטלי
מרכז למחקר ופיתוח

THE ISRAELI CENTER
ARTLAB
DIGITAL ART MUSEUM

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

הרעיון, האיתור והנחיית הביצוע: עזרא אוריון
מידות העבודה: 1000×500 מ'
חומרים: 60 מפרשי בד, תרנים ויתדות
קשר: מוטורולה
השתתפו כ-150 סטודנטים ותלמידים.
ביצוע: 20/3/1982.

פיסול הוא עיצוב של מסות ע"י כוחות בחלל ובזמן.
יש פיסול טקטוני, יש פיסול אירוזיבי, אאולי,
וולקאני, מטאורי. מכתש רמון הוא שילוב של פיסול
טקטוני ופיסולי אירוזיבי המתפתח כאן עשרות
מיליוני שנה.

פיסול אנושי, מיקרוסקופי, מיקרוכרוני, יכול
להצטרף כאן אל התהליך הזה, בקנה-המידה שלו,
ובכוחותיו שלו.

העבודה הזאת הינה חלק מהפיסול מדברי - טקטוני
שאני מפתח ב-20 השנים האחרונות. היא תופסת
את שפת המכתש כפן שיגור של ההכרה, ומנסה
להצטרף אל השיגור הזה.

אוסף עזרא אוריון

ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP

עזרא אוריון

Orion Collection
Public Art Archive

אוסף עוזא אורון
ארכיון אמנות ויחסי תרבות

ISRAELI CENTER
ARTLAB

Ezra Orion Collection
The Art Archive

פארק לפיסול מדברי על שפת מכתש רמון

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מרכז תוכניות ופרויקטים
לשימור וארכיון אמנות ציבורית
מסגרת התוכנית הלאומית

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

דוד פיין
ישראל
דולומיט
David Fien
Israel
Dolomite
1986-88

אוסף סדמ אורקין
ארכיון אמנות ותרבות מאובנים

ARTIAB

Ezra-Orka Collection
Public Art Archive

אוסף עזרא אוריון

ארכיון אמנות במרחב הציבורי

ארכיון

פרויקט ארכיון אמנות במרחב הציבורי
אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

יסואו מיזואי

יפן

דולומיט

Yasuo Mizui

Japan

Dolomite

1962

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

הפרויקט ניהל
אמנון סטנשוס
אוסף עזרא אוריון

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

משה שטרנשוס

ישראל

אבן גיר

Moshe Sternschuss

Israel

Limestone

1962

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

ברני פינק

ישראל

דולומיט

Berny Fink

Israel

Dolomite

1988

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP

THE ISRAELI
ARTLAB

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP

פרויקט חינוכי
לשימור מורשת ישראל
באמצעות ארכיון

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

ז'ק מוסקאל

בלגיה

בטון יצוק

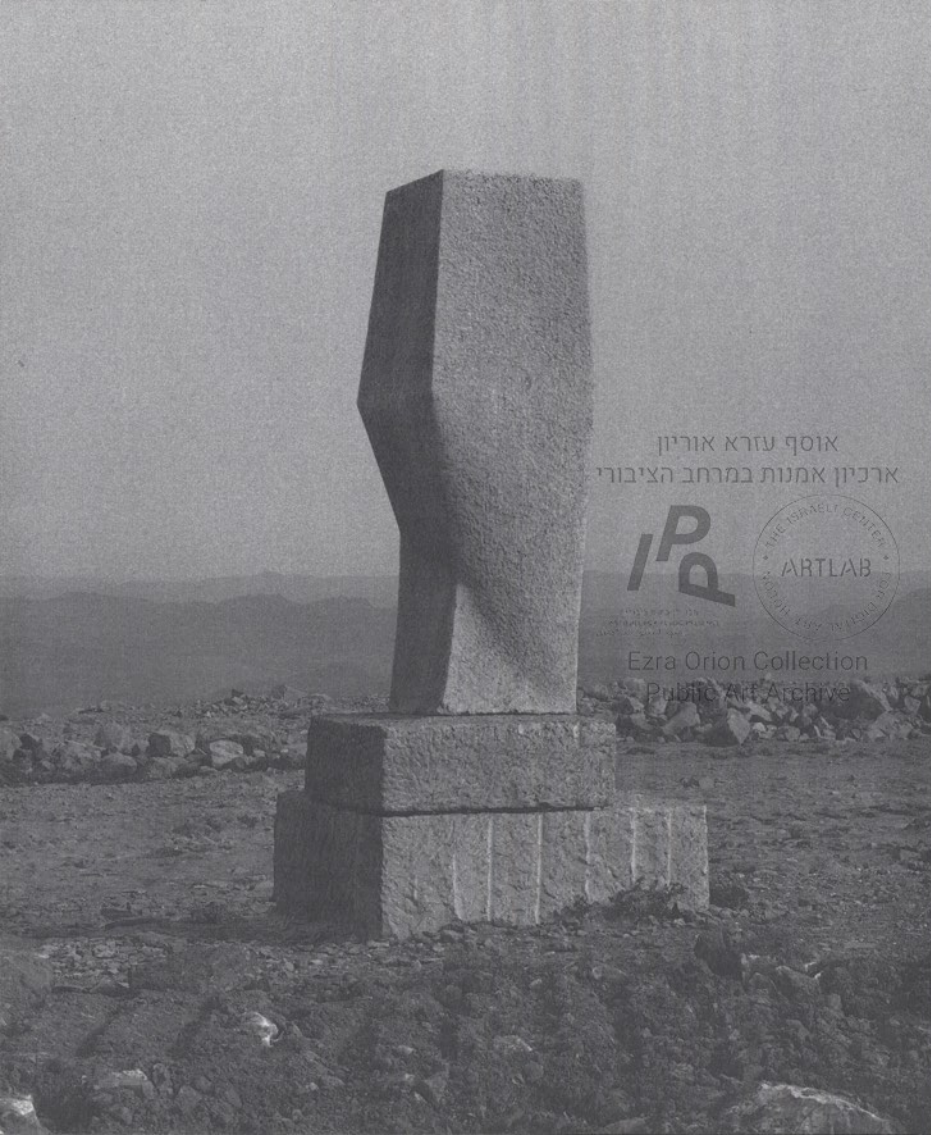
Jacques Moeschal

Belgium

Concrete

1962

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

יאנס לנסי

יוגוסלביה

אבן גיר

Janez Lenassi

Jugoslavia

Limestone

1962

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

שאול סלו
ישראל
דולומיט
Sa'ul Salo
Israel
Dolomite
1988

פארק לפיסול מדברי על שפת מכתש רמון

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

המועצה המקומית מצפה רמון • קרן קימת לישראל • רשות שמורות הטבע • המרכז לאמנות חזותית • החברה הממשלתית לתיירות

אוסף עזרא אוריון

ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

דב הלר
ישראל
דולומיט
Dov Heller
Israel
Dolomite
1986-88

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

דיסקה
ארה"ב
גרניט
Diska
U.S.A
Granite
1962

אוסף טולא אוריון
ארכיון אמנות במוזיאון תל אביב

אוריון

ARTLAB

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מרכז לטכנות דיגיטלית
THE ISRAELI CENTER FOR DIGITAL ART
מרכז לטכנות דיגיטלית

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

חווה מחותן
ישראל
דולומיט
Hava Mehutan
Israel
Dolomite
1986-88

אוסף עזרא אוריון

ארכיון אמנות בחירות עצמית

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

איצו רימר
ישראל
דולומיט
Itzu Rimmer
Israel
Dolomite
1986-88

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מרכז תרבות ויזמות
אמנותית וציבורית
תל אביב-יפו

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

יוסף ויס

שוויצריה

בזלת

Josef Wyss

Switzerland

Basalt

1962

פיסול הוא עיצוב מסות ע"י כוחות בחלל ובזמן. יש פיסול טקטוני, פיסול אירוזיבי, פיסול אאולי, פיסול וולקאני, פיסול מְטאוריטי. פיסול אנושי יכול להצטרף אליהם בהרף הזמן של קיומו, בקנה- המידה שלו ובטכנולוגיה שלו.

מכתש רמון הוא שילוב של פיסול טקטוני ופיסול אירוזיבי הנוצר והולך זה מליוני שנה.

אוסף עזרא אוריון

הביצוע עצמו היה בסוף אוגוסט 86, בו הוצבו מספר עשרות סלעים ע"י כל פסל כעבודת פיסול מדברי ע"י ציוד מכאני כבד ועיבוד ידני מוגבל. בחודש מרץ 88 בוצע שלב פיתוח נוסף. הפסלים שעבדו כאן בסתיו 86 הוזמנו לבצע גימור למיתווי הסלעים שלהם והצטרפו שני פסלים נוספים. תהליך גיבוש של קטע מצוק זה של שפת המכתש כפארק לפיסול מדברי התקדם בשיתוף עם אדרי רפאל לרמן, אדרי הנוף צבי דקל ואנשי רשות שמורות הטבע. תודתנו נתונה לקרן הקיימת לישראל אשר היתה הזרוע המבצעת של מבצע ייחודי זה.

ראשיתו של הפיסול על שפת מכתש רמון בסתיו 1962 בסימפוזיון בינלאומי לפיסול בהשתתפות 11 פסלים מהארץ ומחו"ל. רעיון הפיסול העכשווי לאורך אותה שפת מצוק היה לתגבר את פסלי האבן שמלפני דור במיתווי סלעים גיאומטריים שיוצבו ע"י פסלים ישראליים נוכחיים. סיור משתתפים ראשון בוצע במרץ 86, בו היכירו הפסלים את קטע המצוק המיועד לפיסול, בחרו את אתרי עבודתם והכירו את אופי סלעי המחצבות והמינסרות שהועמדו לרשותם. לכל פסל הוקצתה משבצת של 100x100 מ' על שפת מצוק המכתש. סיור המשתתפים שני בוצע בראשית מאי, בו בחרו המשתתפים את הסלעים לעבודותיהם. אלה הובלו ע"י ציוד מכאני כבד לאתרי הפיסול האישיים.

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

או"מ

ISRAELI CENTER
ARTLAB

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

קרל פרנטל

אוסטריה

אבן גיר

Karl Prantl

Austria

Limestone

1962

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

נועם רבינוביץ

ישראל

דולומיט

Noam Rabinovich

Israel

Dolomite

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP
Q

ARTLAB

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

דליה מאירי

ישראל

דולומיט

Dalia Meiri

Israel

Dolomite

1986

אוסף עזרא אורין
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

פ
/

ARTLAB

Ezra Orion Collection
Public Art Archives

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

עזרא אוריון
ישראל
דולומיט
Ezra Orion
Israel
Dolomite
1986-88

אוסף עוזר אוריון

ארכיון אמנות במרחב הציבורי

ARTLAB

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

פיסול סביבתי, עבורי, הוא דו־שיח בין הנוף לבניי – בין כל הנתונים שמספק לי השטח, מבנה התבליט, המסלע, החי והצומח, לבין מאויי האישיים. לעולם אינני באה עם תכנית מוכנה מראש למפגש הראשון עם השטח. השלב הראשוני הוא התרשמות חזיתית, חושנית, שמביאה ללימוד המרכיבים השונים. בעקבותיה מתעוררים אסוציאציות, זכרונות, הקשרים, שמביאים לרעיונות שהולכים ומתגבשים תוך שהייה במקום. אינני מאמינה ברעיונות הנוצרים בהיכרות חפזת. העבודה בנוף הפתוח נעשית אצלי במנות, כשבין שלב לשלב אני בודקת את הפרופורציות והיחסים בשטח. תכנית מגובשת היא בבחינת תכנית רעיונית בלבד עבורי ודברים רבים משתנים בעת הביצוע בשטח. אלמנטים זזים לכאן או לשם. חלקים מסוימים מתבררים כמיותרים ואני מוותרת עליהם, לעומת כאלה שאני מוסיפה או משנה. כשהאלמנטים שלי נוספים בהדרגה לנוף מתחדדת אצלי הבחינה כיצד הם נראים ביחס לנוף הקרוב והרחוק. מאיזה כיוון וכיצד יגיע אליהם הצופה ואילו מהלכים ויזואליים אני רוצה שהוא יחווה בדרך אל הפסל ובתוכו.

הנוף הוא גדול, רחב וחזק מאוד בצורתו ואין לי כל יומרה ורצון להתחרות בו, לא בגודל ולא בצורות. אין לי גם שאיפה לחקות את המורכבות הצורנית והחומרית שבו. מקומי בנוף הוא המימד האנושי – אותה נישא בטבע המשאירה מקום

לאדם, על הסדר וההגיון המיוחדים לו. כל זמן שהאדם יצר בנוף ככוחותיו הפיסיים, הטבעיים, נשארו העקבות שהשאיר בפרופורציה נכונה לגודלו וחשיבותו בטבע. היום, כשהמאמצים, כביכול אינם מוגבלים: מחפרים פולחים את ההרים, שופלים נושאים גושי סלע ענקיים ומנופים מציבים אותם בכל צורה אפשרית, אני מרגישה חובה להיזהר ולא להפריז בכוח. מצד אחד אין שום סיבה לברוח מהטכנולוגיה אל שימוש רומנטי באמצעים עתיקים, אך צריך להזהר לכל יקום הגולם על יוצרו.

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי
לכל נוף החומרים המייחדים אותו. על מנת להשתלב כהלכה בחומרים ובגווני השטח, אני משתדלת להשתמש בחומרים מקומיים. לכל אזור עקבות ושרידים שהשאיר האדם אחריו במהלך ההיסטוריה. כשאני לומדת את נתוני השטח גם זה הוא חלק חשוב מהבנת המאפיינים המיוחדים שלו וההתמודדות של האדם בתקופות השונות עם הנוף לצרכים פונקציונאליים של דיור ומחיה ולצרכי פולחן, גם היא עוזרת לי לברר לעצמי מה יכול להיות חלקי בנוף.

המדבר הוא נוף קיצוני. מיעוט האדמה והצמחיה משאיר אותו במערומיו הגאולוגיים וחושף לפני את השלד הפנימי החזק שבונה אותו מבפנים ומעצב את צורתו החיצונית. המכתש חושף לפנינו שכבות סלע קשות, נטויות, מתקמרות, שריד לקמר

שהתרוקן מבפנים. בניגוד לנופים רבים המתאפיינים בקויהם המשוככים, האופקיים, שבהם מונחים אלמנטים אנכיים טבעיים או מלאכותיים – המכתש מתאפיין באלכסונים החזקים שבו היוצרים הרגשות של אייציבות והתרגשות של סכנה.

בחרתי באלכסונים כמוטיב מרכזי בעבודה על שפת מכתש רמון. העבודה בנויה ממספר קבוצות של גושי סלע שטוחים שכל אחת מתאפיינת בסדר אחר ובתחושות שהוא מנסה לעורר. שני עניינים עיקריים עולים בקבוצות השונות. מצד אחד הגושים האלכסוניים הנטויים כמצלעות המכתש יוצרים הרגשה של נפילה וחוסר איזון, לעומת הגושים הנטויים הנפגשים כאוהלי ענק ויוצרים שווי משקל אנושי. העבודה פרושה כך: סדרה אחת של מבנים, הגבוהים יותר, ערוכה לאורך מצוק המכתש ויוצרת קו מתמשך המקביל אליו. סדרות אחרות ערוכות בקוים ניצבים למצוק ויוצרות רצף מרחבי לכיוון דרך הגישה.

הסדרה האחרונה ערוכה במקביל לראשונה ותוחמת את המערך כולו במבנים נמוכים מאוד כמעט צמודים לקרקע.

מכתש רמון והרי הנגב הסובבים אותו מהווים את שמורת הטבע הגדולה ביותר בארץ ישראל, המשתרעת על פני שטח העולה על מיליון דונמים. לב השמורה, מרכז התפקוד והנהלה, ממוקם בקרית השמורה אשר על שפת המכתש בעיירה מצפה רמון.

בקרית – מרכז מבקרים, גן ארכיאולוגיה, חירמון, ויצרמון – מרכז לפעילות יוצרת, ויצני מערכת המחקר המתקימת בשמורה. גן הפסלים המדברי הינו חוליה אורגנית נוספת, במכלול הקריה, המעשיר אותה מצד אחד, בעוד הוא עצמו מועשר פי עשרה על ידי נופי המכתש, עליהם הוא צופה.

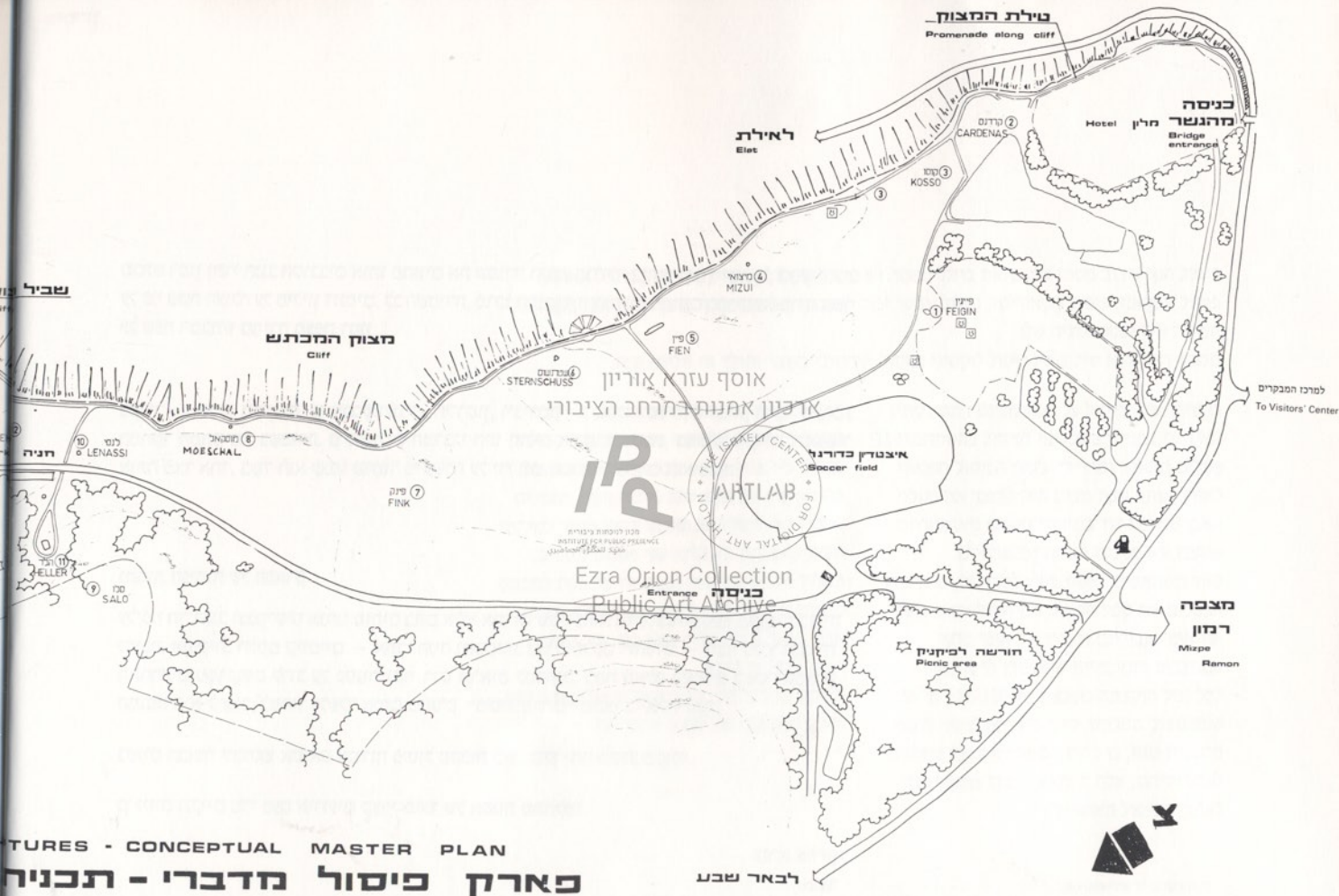
מגמות הפיתוח של הפארק.

על-פני הר-הנגב וצפון-סיני אנחנו מזהים כיום אלפי אתרים של נכחות אדם, בניינים אבן מקומית בבניה נמוכה, אופקית. חלקם קיומיים – אתרי חניה ומכלאות צאן; וחלקם רוחניים – מבני פלחן וקבורה. האחרונים ממוקמים לרוב על פסגות וקוי רכס ונראים למרחוק. כמה מאלה נמצאים בשטח הפארק. המגמה היא לחפור, לשחזר ולשלב אותם בפארק. "פיסול נוודים" מלפני כ-4,000 שנה.

בשנים הבאות יתווספו אטר-אט עבודות פיסול נוספות כאן. כולן יהיו מסלע מקומי.

כן ניזום ונקיים מדי פעם אירועים קצרי מועד של אמנות מתחלפת.

עזרא אוריון
אוצר

1. דב פייגין Dov Feigin 2. אוגוסטין קרדנס Augustin Cardenas 3. קוסו אלול Kosso Eloul 4. יסואו מיזואי Yasuo Mizui 5. דוד פין David Fien 6. משה שטרנשוש Moshe Sternschuss 7. ברני פינק Berny Fink 8. ז'ק מוסקאל Jacques Moeschal 9. שאול סלו Sa'ul Salo

LEGEND

Native landscape

Walking path

Vehicle access

Sculpture

Archaeological site

מקרא

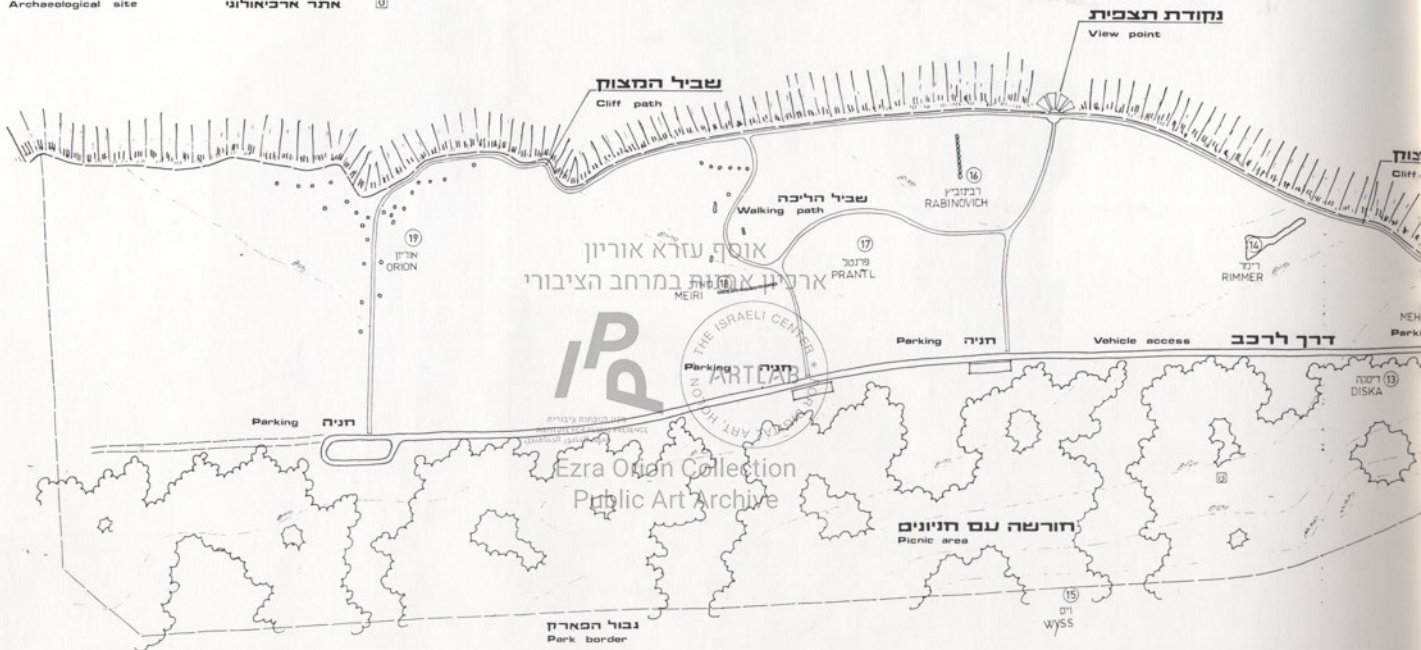
קרקע טבעית

שביל הליכה

דרך לרכב

פסלים באבן

אתר ארכיאולוגי

תכנון נוף בע"מ טל. 03-256033 נובחבר 1987

Tichnon Nof LTD. Landscape Architects, 56 Ben Gavriel St. Tel-Aviv, Israel

STONE SCULPTURE

רעיונית

10. יאנס לנסי Janez Lenassi 11. דב הלר Dov Heller 12. דיסקה Diska 13. חוה מחותן Hava Mehutan 14. איצו רימר Itzu Rimmer 15. יוזף ויס Josef Wyss 16. נועם רבינוביץ Noam Rabinovich 17. קרל פרנטל Karl Prantl 18. דליה מאירי Dalia Meiri 19. עזרא אוריון Ezra Orion

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

IP

ARTLAB

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

דב פייגין
ישראל
אבן כורכר
Dov Feigin
Israel
Sandstone
1962

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

י.ר.א.

מכון לחשיפת עברויות
ארכיון אמנותי וציבורי
מרכז המחקר והחינוך

Ezra Oriq Collection
Public Art Archive

אוגוסטין קרדנז

קובה

אבן גיר

Augustin Cardenas

Cuba

Limestone

1962

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

קוסו אלול
ישראל
אבן גיר
Kosso Eloul
Israel
Limestone
1962